

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická

DIPLOMOVÁ PRÁCE

OBNOVA TRESTNÍHO ŘÍZENÍ

Plzeň 2012

Eva Zachystalová

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra trestního práva

Studijní program: Magisterský (M6805)

Obor: Právo (6805T003/0)

DIPLOMOVÁ PRÁCE

OBNOVA TRESTNÍHO ŘÍZENÍ

Autorka: Eva Zachystalová (R07337)

Vedoucí práce: JUDr. Simona Stočesová, Ph.D., LL.M. (katedra trestního práva)

Plzeň 2012

Prohlašuji, že diplomovou práci na téma „*Obnova trestního řízení*“ jsem vypracovala samostatně a použila pouze uvedené prameny a literatury.

V Praze, dne 27. 3. 2012

Eva Zachystalová

Vřele děkuji vážené JUDr. Simoně Stočesové, Ph.D., LL.M. za vstřícný přístup a cenné připomínky, které jsem využila při zpracování diplomové práce.

OBSAH

OBSAH	5
1. ÚVOD	6
2. OBECNĚ O MIMOŘÁDNÝCH OPRAVNÝCH PROSTŘEDCÍCH	7
2.1 Podstata a účel opravného řízení	7
2.2 Charakteristika mimořádných opravných prostředků	8
2.3 Něco málo statistiky	10
3. PRÁVNÍ ÚPRAVA OBNOVY ŘÍZENÍ	11
3.1 Podstata a charakteristické rysy obnovy řízení	11
3.2 Předmět a důvody obnovy řízení	15
3.3 Subjekty oprávněné podat návrh na obnovu řízení	24
3.4 Vyloučení obnovy	26
3.5 Řízení o návrhu na povolení obnovy řízení (<i>iudicium rescidens</i>)	29
3.6 Příslušnost soudu	30
3.7 Projednání návrhu na povolení obnovy řízení	34
3.8 Rozhodnutí o návrhu na obnovu řízení	35
3.8.1 Zamítnutí návrhu	35
3.8.2 Povolení obnovy řízení	37
3.9 Řízení po povolení obnovy (<i>iudicium rescissorium</i>)	42
4. SROVNÁNÍ SE SLOVENSKOU PRÁVNÍ ÚPRAVOU	53
4.1 Legislativní úprava	53
4.2 Příklady z judikatury	57
5. NÁVRHY DE LEGE FERENDA	59
6. ZÁVĚR	64
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	66
SEZNAM ZKRATEK	68
PŘÍLOHA Statistický přehled	69
CIZOJAZYČNÉ RESUMÉ	70

1. ÚVOD

Obnovu řízení jako téma své diplomové práce jsem si zvolila z důvodů toho, že daná problematika spadá do rámce opravných prostředků, konkrétně do mimořádných opravných prostředků, které jsou nezbytnou součástí trestního řízení. Každá lidská činnost, a tudíž i trestní řízení, se potýká s určitou mírou chybovosti, jelikož *errare humanum est*. Důležitost postavení opravných prostředků v trestním řízení (ať už řádných či mimořádných) shledávám ve významu minimalizace chybovosti v rozhodnutí jednotlivých orgánů činných v trestním řízení, která má negativní dopad na spravedlivé rozhodování, s čímž je pochopitelně úzce spjata samotné naplnění smyslu trestního řízení a jeho účelu. Významnou roli zde hraje fakt, že podstata opravného řízení spočívá ve zvýšení garance, že rozhodování orgánů činných v trestním řízení bude zcela v souladu s požadavkem legality. I když je úprava mimořádných opravných prostředků zařazena na konci trestního řádu, jsou podle mého názoru jednou z nejdůležitějších součástí trestního řízení, protože i jako kontrolní faktor zaručují poskytování rovnocenných podmínek, potažmo správná a spravedlivá rozhodnutí.

Opravná řízení mají svá specifická pravidla, která vycházejí ze základní zásady trestního řízení tak, aby bylo v určitých případech dosaženo účelu tohoto institutu. Opravné řízení poskytuje možnost, aby rozhodnutí bylo (většinou vyšším orgánem) přezkoumáno a pro případ nesprávnosti zrušeno. O tomto bodu pojednává samotný článek 14 odst. 5 Paktu o občanských a politických právech: "*Každý, komu bylo dokázáno, že se dopustil trestného činu, má právo, aby důkazy a rozsudek byly přezkoumány vyšším soudem.*"

U opravného řízení se uplatňuje především zásada materiální pravdy, což má za následek ochranu občanů před eventuálními následky chybných rozhodnutí. Bezprostřední účel opravného řízení je reparační, tzn., že v zájmu konkrétního účastníka je náprava rozhodnutí, kterého se týká. Pokud hovoříme v širším smyslu o cíli opravného řízení, můžeme zkonstatovat, že tento institut zajišťuje správnost a jednotnost výkladu zákona a má též pozitivní vliv na činnost orgánů činných v trestním řízení.¹

Ze srovnání naší právní úpravy mimořádných opravných prostředků s právními úpravami Itálie, Rakouska, Švédska, Francie a USA vyplývá, že ve všech těchto zemích je

¹ Srov. NOVOTNÝ, F., SOUČEK, J. *Trestní právo procesní*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. s. 311 ISBN 978-80-7380-237-0.

obnova řízení mimořádným opravným prostředkem.²

Ve své diplomové práci se zaměřím na komparatistiku obnovy řízení v trestním řízení České republiky a Slovenské republiky. Můj výběr slovenského trestního řádu byl ovlivněn skutečností, že mezi oběma trestními řády byly a jsou drobné nuance, které mohou být pro oba dva státy inspirujícími, a také důvod, že jsem si chtěla vytvořit ucelenou představu o platné právní úpravě obnovy řízení na Slovensku.

Ve své diplomové práci využiji metodu judikaturního rozboru, díky čemuž bych chtěla lépe porozumět úskalím a vyzorovat konsekvence, které jsou s obnovou v trestním řízení spojeny. Za cíl si kladu vyzorovat kritické body současné právní úpravy a pokusit se zhodnotit daný stav či navrhnout změny do budoucna.

2. OBECNĚ O MIMOŘÁDNÝCH OPRAVNÝCH PROSTŘEDCÍCH

2.1 Podstata a účel opravného řízení

Trestní řízení se skládá z několika na sebe navazujících stádií upravených trestním řádem. Opravné řízení není obligatorní součástí, protože závisí na vůli oprávněné osoby. Jeho podstata a smysl spočívá ve zvýšení záruk zákonnosti a spravedlivosti postupu a rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení, aby nevznikaly jakékoli důvodné pochybnosti o správnosti rozhodnutí, a pokud vzniknou, aby případné nedostatky byly odstraněny. V trestním řízení jsou leckdy řešeny složité skutkové či právní otázky, proti sobě v něm stojí dvě strany s protichůdnými zájmy a odlišným náhledem na výklad a použití právních norem a na správnost postupu nebo rozhodnutí orgánu činného v trestním řízení. Vždy proto existuje možnost jeho pochybení.

Účel opravného řízení spočívá ve zjištění a posouzení zda rozhodnutí napadené opravným prostředkem vychází z dostatečně zjištěného skutkového stavu, jestli při jeho zjišťování bylo postupováno v souladu se zákonem, zda při jeho posouzení byly použity odpovídající právní předpisy.

Teorie trestního procesního práva a odborná literatura uvádí trojí účel opravného řízení. Všeobecný účel sleduje vzájemné prověření zákonnosti a správnosti postupu

² Viz. SOTOLÁŘ, A., ŠÁMAL, P., SOVÁK, Z. K řízení o opravných prostředcích v trestních věcech. *Právní rozhledy*. 1997, č. 5, s. 241-242.

jednotlivých orgánů činných v trestním řízení a zajištění co nejúčinnější ochrany zákonných zájmů a práv obviněného a dalších osob zúčastněných na trestním řízení a dále zjištěný trestný čin v souladu se zákonem právně kvalifikovat a uložit obžalovanému přiměřený trest. Širším účelem se rozumí to, že slouží jako prostředek prověřování rozhodovací činnosti prvoinstančních orgánů orgány vyššího stupně, čímž umožňuje rozbor dosavadní rozhodovací praxe, zevšeobecnování takto získaných poznatků a sjednocování výkladu a aplikace právních předpisů. Bezprostřední účel spočívá v přezkoumání konkrétního napadeného rozhodnutí, nápravě jeho eventuálních skutkových či právních vad, případně vad řízení napadenému rozhodnutí předcházejícího, pokud mohly mít vliv na věcnou správnost rozhodnutí.

V přezkumném řízení zpravidla přezkoumává orgán vyššího stupně rozhodnutí orgánu nižšího, proto by vyšší instance měla být lépe vybavena, zejména z hlediska personálního ve smyslu kvalifikace, právní erudice a zkušenosti.

2.2 Charakteristika mimořádných opravných prostředků

Mimořádné opravné prostředky jsou opravné prostředky směřující proti rozhodnutím v právní moci. Význam těchto institutů trestního procesního práva spočívá v tom, že sledují dodržování zákonů a jiných právních předpisů, správný a spravedlivý výkon trestního soudnictví, posilování zákonnosti a ochranu zákonem garantovaných práv a svobod občanů.

I přesto, že soudy a ostatní orgány činné v trestním řízení jsou vybaveny náležitými pravomocemi a mají postupovat podle příslušných právních předpisů, zejména trestního řádu, který upravuje trestní řízení tak, aby byly trestné činy a jejich skuteční pachatelé náležitě zjištěni a potrestáni, přičemž poskytuje i množství záruk k zajištění tohoto cíle, nelze vyloučit, že v konkrétním případě nabude právní moci rozhodnutí, které nebude splňovat přísné požadavky na zákonnost, správnost a spravedlivost trestního rozhodnutí vyžadovaného v právním státě. Proto každý demokratický stát upravuje v rámci svého právního řádu kromě řádných opravných prostředků také další opravné prostředky, které je možno použít i poté, co nabylo meritorní rozhodnutí právní moci a nezřídko bylo též zcela nebo zčásti vykonáno.³

Označování těchto prostředků jako mimořádné konvenuje jejich mimořádným vlastnostem. Mimo běžný rámec opravného řízení jsou totiž schopny vyvolat nové řízení

³ Viz ŠÁMAL, Pavel. *Opravné prostředky v trestním řízení: stížnost pro porušení zákona, obnova řízení*. Praha: C.H.Beck, 1999. s.27. ISBN 80-7179-249-7.

o věci již rozhodnuté, které může vyústit ve změnu předchozího meritorního rozhodnutí.

Z individuálního pohledu mimořádným opravným prostředkem je procesní úkon oprávněné osoby učiněný po právní moci napadeného rozhodnutí, jehož podáním zákon takové osobě výjimečně v přesně vymezeném a zpravidla omezeném rozsahu umožňuje domoci se přezkoumání vydaného soudního rozhodnutí orgánem k tomu zákonem určeným a dosáhnout tak v případě úspěchu, zpravidla po provedení dalšího řízení, vydání rozhodnutí jiného nebo alespoň nového projednání orgánem prvního stupně nebo výjimečně orgánem druhého stupně či jiným orgánem činným v trestním řízení.⁴

Z obecného hlediska jsou schopny narušit a změnit onu rozhodnutím přisuzovanou nezměnitelnost a stabilitu nutnou pro vznik a udržení právních vztahů. Zároveň ji tím však narušují, a proto je k těmto opravným prostředkům třeba přistupovat jen za splnění mimořádných podmínek, kde rozhodnuté, nebo řízení mu předcházející trpí takovými vadami, že setrvání na právní moci rozhodnutí by znamenalo vážné ohrožení správného a spravedlivého rozhodování.⁵

V zájmu vlastního cíle trestního procesu je proto nutné pro napadnutelnost rozhodnutí stanovit určité hranice.

Toto omezení vyplývá i z ústavního rámce opravných prostředků, které jsou výjimkou ze zásady *ne (non) bis in idem*, která je formulována v čl. 40 odst. 5 LPS, který stanoví, že nikdo nemůže být trestně stíhán za čin, pro který již byl pravomocně odsouzen nebo zproštěn obžaloby, přičemž tato zásada výslovně podle dikce tohoto ustanovení nevylučuje uplatnění mimořádných opravných prostředků v souladu se zákonem. Výjimka z uvedené zásady musí být odůvodněna výrazným zájmem na odstranění takových vad, které ohrožují zásady spravedlivého a řádného zákonného procesu.⁶

V našem trestním řádu jsou zakotveny tři mimořádné opravné prostředky, a to dovolání, stížnost pro porušení zákona a obnova řízení. Lze jimi brojit proti vadám

⁴ Viz. ŠÁMAL, Pavel. *Opravné prostředky v trestním řízení: stížnost pro porušení zákona, obnova řízení*. Praha: C.H.Beck, 1999. s.7. ISBN 80-7179-249-7.

⁵ Viz. RŮŽEK, Antonín. *Trestní právo procesní*. Praha: Karolinum, 1997. s.116. ISBN 80-7184-207-9.

⁶ *Srov. srov.* čl. 8 odst. 2 a čl. 36 LPS a § 2 odst. 1 tr. ř. a též . ŠÁMAL, Pavel. *Opravné prostředky v trestním řízení: stížnost pro porušení zákona, obnova řízení*. Praha: C.H.Beck, 1999. s.6. ISBN 80-7179-249-7.

skutkovým i právním.

Smyslem dovolání je náprava zásadních právních vad napadeného rozhodnutí. Je označován jako formalizovaný, centralizovaný opravný prostředek, protože může být podáno jen úzkým okruhem osob, z taxativně uvedených důvodů, proti pravomocnému meritornímu rozhodnutí soudu druhého stupně, ve prospěch či neprospěch konkrétního obviněného.

Centralizovaným opravným prostředkem je i stížnost pro porušení zákona. Slouží zejména k nápravě právních vad pravomocných rozhodnutí (včetně jim předcházejících řízení) soudu nebo státního zástupce.

Prostřednictvím obnovy řízení je možno zhojit skutkové vady v konkrétním řízení s cílem dosáhnout změny původního, obnovou napadeného rozhodnutí.

2.3 Něco málo statistiky

Co se týče statistických údajů od Ministerstva spravedlnosti, řídila jsem se daty, která se odvíjejí od počtu osob a od počtu věcí. Ministerstvo eviduje údaje o obnově v trestním řízení od roku 2009. Do celkového počtu jsem zahrнула i počet podání návrhů na obnovu řízení, které nebyly vyřízeny koncem předešlého období (tj. minulého kalendářního roku).

Za rok 2009 bylo podle *počtu věcí* podáno u krajských soudů 59 návrhů na obnovu řízení, z toho byla v jednom případě povolena obnova řízení a zároveň v jednom případě věc vrácena státnímu zástupci. Počet zamítnutých návrhů byl 28. U okresních soudů bylo v témže podáno 591 návrhů na obnovu řízení, z toho povoleno 234, zamítnuto 187.

Za rok 2010 bylo u okresních soudů podáno 605 návrhů na obnovu řízení, povoleno 208 (z toho 2 věci byly zároveň vráceny státnímu zástupci k došetření), zamítnuto 323. U krajských soudů podáno 116 návrhů, v žádném případě povoleno, zamítnuto u 74 věcí.

U okresních soudů ke stavu do 30. 6. 2011 bylo podáno 245 návrhů, povoleno bylo 99 (z toho zároveň jedna vrácena státnímu zástupci), zamítnuto bylo 129. U krajských soudů bylo do té doby registrováno 46 návrhů, zatím žádná nepovolena a v 39 případech návrh zamítnut.

Za rok 2009 bylo podáno podle *počtu osob* podáno u okresních soudů 630 návrhů na

povolení obnovy, povoleno 208, zamítnuto 179. U krajských soudů bylo podáno 58 návrhů, v jednom případě byla obnova řízení povolena a zároveň věc vrácena státnímu zástupci, zamítnuto 28.

Za rok 2010 bylo celkově u okresních soudů podáno 627 návrhů na obnovu řízení, z toho bylo povoleno 187, zamítnuto 311. U krajských soudů bylo v témže roce podáno celkem 139 návrhů na obnovu řízení, z toho u nikoho nebyla povolena, 85 zamítnuto.

Do období 30. 6. 2011 bylo doposud u okresních soudů podáno 244 návrhů na obnovu řízení, z toho bylo povoleno 83, zamítnuto 124. U krajských soudů ke stavu 30. 6. 2011 je evidováno 46 návrhů na obnovu řízení, z toho nebyla nikomu povolena, 39 zamítnuto.

V roce 2010 bylo nejvíce povoleno obnov řízení u paragrafů zákona č. 140/1961 Sb., a to u § 247 (krádež), § 180d (řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění), § 171 (maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání).

Pro srovnání, dle informací od Ministerstva spravedlnosti Slovenské republiky, v SR bylo v roce 2010 vyneseno 27 pravomocných rozsudků následujících po povolení obnovy řízení a v prvním půlroce 2011 bylo těchto rozhodnutí 12. Pro Slovenskou republiku se ni však nepodařilo získat údaje v obdobné struktuře, jak jsou výše uvedené pro ČR a naopak, pro ČR není k dispozici údaj o počtu rozhodnutí následujících po povolení obnovy řízení.

Z výše uvedených statistických údajů od Ministerstva spravedlnosti vyplývá, že počet návrhů na povolení obnovy řízení nemá s přibývajícím roky nikterak stoupající či klesající tendenci. Pokud budu srovnávat podle paragrafů, uvedené trestné činy se vyskytovaly nejhojněji i v předešlých letech.

3. PRÁVNÍ ÚPRAVA OBNOVY ŘÍZENÍ

3.1 Podstata a charakteristické rysy obnovy řízení

Obnova řízení je mimořádný opravný prostředek, který je možno podat proti některým pravomocným rozhodnutím orgánů činných v trestním řízení, jimiž skončilo trestní stíhání. Jejím smyslem je odstranit nedostatky ve skutkových zjištěních, na kterých spočívá obnovou napadené rozhodnutí, za situace kdy příčiny takových nedostatků vyšly najevo po nabytí právní moci napadeného rozhodnutí a kdy tyto příčiny mají původ v nových skutečnostech nebo nových důkazech. Je prostředkem způsobilým prolomit nezměnitelnost a závaznost

rozhodnutí.

Účel řízení o povolení obnovy původního řízení, které bylo skončeno pravomocným odsuzujícím rozhodnutím, sleduje odstranění justičního omylu. Veřejný zájem na správném, a proto i spravedlivém trestněprávním rozhodnutí stojí nad veřejným zájmem na právní jistotě, ztotožněné s pravomocným, a proto zásadně nenapadnutelným původním rozhodnutím. Řízení o povolení obnovy v souladu s aprobací provedenou ústavním pořádkem prolamuje právní moc původního rozhodnutí, jakož i zákaz vedení opakovaného řízení pro týž skutek.⁷

Úprava obnovy řízení (na rozdíl od stížnosti pro porušení zákona) není vybudována na revizním principu. Nedochozí k posuzování zákonnosti a odůvodněnosti původního rozhodnutí.

Soudní praxe zaznamenala případ, kdy obviněný byl rozsudkem Okresního soudu v J. ze dne 6. 10. 1998 uznán vinným trestným činem porušování autorského práva, byl odsouzen k souhrnnému nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání sedmi měsíců se zařazením do věznice s dozorem, za současného zrušení výroku o trestu z trestního příkazu Okresního soudu v H. ze dne 23. 6. 1997. Proti výroku o trestu ministr spravedlnosti podal ve prospěch obviněného k Nejvyššímu soudu stížnost pro porušení zákona (v ust. § 2 odst. 6 tr. ř. ve vztahu k ust. § 35 odst. 2 tr. zák.) odůvodněnou tím, že obviněný byl v minulosti kromě odsouzení trestním příkazem Okresního soudu v H. odsouzen i rozsudkem téhož soudu ze dne 7.4.1998 rovněž pro trestný čin porušování autorského práva a byl mu uložen souhrnný trest odnětí svobody v trvání pěti měsíců se zařazením do věznice s dozorem, přičemž byl zrušen výrok o trestu z trestního příkazu tamního soudu; Okresní soud v J. měl proto v rámci ukládání souhrnného trestu správně zrušit výrok o uložení souhrnného trestu z rozsudku Okresního soudu v H. ze dne 7. 4. 1998. Obviněnému měl být za veškerou trestnou činnost, za níž byl jednotlivě odsouzen uložen jediný souhrnný trest, a nikoli tresty dva, jak se v konkrétním případě stalo. Stížnostní soud vyšel ze zjištění, že téměř souběžně s trestním řízením ve věci Okresního soudu v H. probíhalo s obviněným trestní řízení u Okresního soudu v J. pro skutek, kterého se dopustil před doručením trestního příkazu Okresního soudu v H., proto i tento trestný čin byl spáchán ve vícečinném souběhu. Okresní soud v J. o odsouzení obviněného (ten se o jeho existenci v hlavním líčení nezmínil) rozsudkem Okresního soudu v H. nevěděl (ani vědět nemohl), neboť takové odsouzení nebylo v rejstříku trestů evidováno. Uzavřel, že Okresní soud v J. se porušení zákona v ust. § 2 odst. 5, 6 tr. ř. nedopustil a fakt, že

⁷ Srov. náleží Ústavního soudu ze dne 24. 2. 2009, sp. zn. I. ÚS 2517/08.

obviněný byl v jiné trestní věci pravomocně odsouzen, resp. předchozí odsouzení obviněného rozsudkem Okresního soudu v H. je z hlediska úvah o ukládání trestu významnou novou skutečností ve smyslu § 278 odst. 1 tr. ř. Stížnost pro porušení zákona po projednání ve veřejném zasedání zamítl.

V případě, kdy je možné odstranění vad pravomocných rozhodnutí docílit jak prostřednictvím návrhu na povolení obnovy řízení, tak prostřednictvím stížnosti pro porušení zákona, je třeba pro nápravu vad přednostně využít institutu obnovy řízení, jež respektuje v širším rozsahu základní otázky trestního řízení a ve větší míře umožňuje také naplnit základní účel opravného řízení, jímž je náprava vadného rozhodnutí, a to ve vztahu ke stížnosti pro porušení zákona hospodárněji a rychleji.⁸

Soud z podnětu návrhu na obnovu řízení jen zjišťuje, zda vyšly najevo skutečnosti nebo důkazy dříve neznámé, které by mohly ve spojení se skutečnostmi a důkazy známými již dříve odůvodnit jiné rozhodnutí o vině nebo trestu. Skutečností dříve příslušnému orgánu neznámou je objektivně existující jev, který v téže věci nebyl dokazován, ale může mít vliv na zjištění skutkového stavu v rozsahu nezbytném pro rozhodnutí. Za skutečnosti soudu dříve neznámé nelze považovat ty, které nalézací soud v původním řízení nebral v úvahu, neboť je nepovažoval za podstatné. Názor nalézacího soudu ohledně relevance takových skutečností a důkazů nemůže být korigován v řízení o povolení obnovy řízení. Soud je oprávněn zabývat se jen těmi výroky, u kterých se navrhovatel obnovy řízení domáhá. Z toho však zároveň vyplývá, že nelze povolit obnovu řízení u těch výroků přezkoumávaného rozhodnutí, u kterých nejsou uvedené podmínky splněny, i když se navrhovatel také ohledně nich povolení obnovy domáhá.⁹

Nezbytnou podmínkou obnovy řízení je i totožnost skutku a téže osoby (§ 277 věta první tr. ř.). Nově uplatňované skutečnosti či důkazy se musí týkat stejného skutku, který je předmětem obnovou napadeného pravomocného rozhodnutí. Podstata skutku je určována účastí obžalovaného na určité události popsané v obžalobě, ze které vyšel následek porušující nebo ohrožující společenské zájmy chráněné trestním zákonem; totožnost skutku bude zachovaná, když bude zachovaná totožnost jednání nebo následku.

V minulosti byl řešen případ, kdy pravomocným rozsudkem Okresního soudu v T. ze

⁸ Srov. usnesení NS ČR ze dne 9. 3. 2004, sp. zn. 4 Tz 224/2003.

⁹ Srov. R 32/92. In: *Souhrnný rejstřík ke sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek 1962-1992: k rozhodnutím a stanoviskům ve věcech trestních*. Nejvyšší soud: Kodex, 1994, s. 139.

dne 9. 10. 1978 byli obvinění manželé zproštěni obžaloby, a to obviněný pro trestný čin krádeže a obviněná pro trestný čin podílnictví. Jejich trestná činnost měla spočívat v tom, že obviněný odcizil peněženku s částkou 2 600 Kč, z nichž obviněná od manžela převzala částku 2 000 Kč, ačkoli věděla, že ji odcizil. Na základě provedeného dokazování soud zjistil, že obviněný manžel místo zmocnění se peněz poškozeného na sebe převedl část peněz odcizených jeho obviněnou manželkou a naopak. Dovodil, že skutek, pro který byli obvinění žalováni, nelze po změně skutkového stavu překvalifikovat na jiný trestný čin, aniž by se porušila totožnost skutku. Generální prokurátor ČSR podal proti tomuto rozsudku v neprospěch obviněných stížnost pro porušení zákona s námitkou, že k zachování skutku postačí, jestliže jednání vylíčené v obžalobě a jednání po změnách zjištěných v hlavním líčení jsou alespoň částečně totožná; totéž platí, pokud jde o následek. Nejvyšší soud ČSR stížnost shledal důvodnou a dospěl k závěru, že následek nelze ztotožnit s účinkem, kterým je změna, jež se děje na hmotném předmětu útoku. Předmět útoku, pokud jím je věc (peníze), je materiálním objektem konkrétního společenského vztahu a umožňuje identifikovat tento vztah. Jestliže se sice jednání pachatele změnilo, ale porušuje tentýž konkrétní společenský vztah, i když příp. jiným způsobem, je zachována totožnost následku, a tedy i totožnost skutku. Není narušena ani změnou v právním posouzení, neboť soud není vázán právním posouzením skutku v obžalobě. Okresnímu soudu tak nic nebránilo v tom, aby při zachování procesních pravidel uznal každého z obviněných vinným jiným trestným činem, než pro který byl obžalován. Proto stížností napadený rozsudek zrušil a Okresnímu soudu v T. přikázal, aby věc obviněných znovu projednal a rozhodl.

K zachování totožnosti skutku postačí totožnost jednání nebo totožnost následku. Je-li obviněný stíhán proto, že se zmocnil cizí věci krádeží, popř. loupeží, je zachována totožnost následku, jestliže se zjistí, že se věci sám nezmocnil, ale že tuto věc, odcizenou, popř. uloupenou jinou osobou nebo to, co bylo za tuto věc získáno, na sebe převedl, tedy že se nedopustil trestného činu krádeže, popř. loupeže, ale trestného činu podílnictví. Naopak, je-li obviněný stíhán proto, že převedl na sebe věc, kterou odcizila jiná osoba, je zachována totožnost následku a tím i totožnost skutku, jestliže se zjistí, že obviněný na sebe věc nepřevodil, ale sám ji odcizil, tedy že nespáchal trestný čin podílnictví, ale trestný čin krádeže, popř. loupeže.¹⁰

Dalším předpokladem povolení obnovy je, že některým z níže uvedených způsobů skončilo trestní stíhání (§ 12 odst. 10 tr. ř.).

¹⁰ Viz. rozhodnutí NS ČSR ze dne 25. 1. 1979, sp. zn. 5 Tz 2/79 (ASPI č. JUD2215CZ).

3.2 Předmět a důvody obnovy řízení

Návrhem na obnovu řízení lze napadnout pouze taxativně stanovená pravomocná rozhodnutí (§ 277, § 278 tr. ř.) soudu (i Nejvyššího soudu o dovolání a stížnosti pro porušení zákona) nebo státního zástupce, a to odsuzující nebo zprošťující rozsudek, trestní příkaz, usnesení o zastavení trestního stíhání, usnesení o podmíněném zastavení trestního stíhání, usnesení schválení narovnání a usnesení o postoupení věci jinému orgánu. Okruh těchto pravomocných rozhodnutí nemůže být výkladem rozšiřován.

Prostřednictvím podání návrhu na povolení obnovy řízení by bylo možno opravit nesprávný údaj o totožnosti obviněného v trestním řízení, a to tam, kde záměna totožnosti obviněného měla vliv na právní poměry obviněného v trestním řízení (pozitivní nebo negativní), ať už po stránce procesní či hmotněprávní, a současně pokud by tyto důsledky zakládaly některý z konkrétních důvodů pro obnovu řízení.¹¹

U pravomocného rozsudku a trestního příkazu (který má podle § 314 odst. 5 tr. ř. věci povahu odsuzujícího rozsudku) je obnova řízení přípustná ve vztahu k výroku o vině (o trestném opatření u mladistvého), o trestu a o přiznaném nároku na náhradu škody. Důvodem pro povolení obnovy řízení nemůže být okolnost, že nebyly splněny podmínky pro vydání trestního příkazu záležející ve spolehlivě prokázaném skutkovém stavu věci (§ 314e odst. 1 tr. ř.), pokud vyplývala ze skutečností a důkazů známých již v době rozhodování soudu.¹²

Obnovu řízení nelze povolit, týká-li se jen výroku, jímž byl poškozený se svým nárokem na náhradu škody odkázán na řízení ve věcech občanskoprávních nebo na řízení před jiným příslušným orgánem (§ 229 tr. ř.), dále týká-li se jen výroku o ochranném opatření (§ 71 tr. zák.), a to ani výroku o zabránění věci zúčastněné osobě (§ 42 tr. ř.). Není však vyloučeno zrušení těchto výroků, je-li v rámci povolení obnovy zrušen výrok o vině (srov. ustanovení § 284 odst. 2, § 285 tr. ř.).¹³ Výrok o zabránění věci může být obnovou řízení dotčen jen v mezích *beneficia cohaesionis*, protože stejně jako poškozený, ani zúčastněná osoba není

¹¹ Srov. stanovisko Nejvyšší státní zástupkyně poř. č. 5/2004. *Stanovisko ke sjednocení výkladu zákonů a jiných právních předpisů k postupu při opravě údajů o totožnosti obviněného v trestním řízení*

¹² Viz. usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 5. 1. 1995, sp. zn. 4 To 968/94.

¹³ Srov. JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní: po novele trestního řádu účinné od 1.1.2004*. 3. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2003. ISBN 80-86432-58-0.

oprávněna sama podat návrh na obnovu řízení.

U pravomocných usnesení o zastavení trestního stíhání, o podmíněném zastavení trestního stíhání, o schválení narovnání spojeného se zastavením trestního stíhání je obnova řízení přípustná ve vztahu k výroku o zastavení trestního stíhání. V případě usnesení o postoupení věci tomu kterému orgánu může návrh na obnovu řízení směřovat jen proti výroku o tom, že se věc postupuje tomu kterému orgánu s podezřením na spáchání přestupku, případně kárného provinění.

Zákonnou dikci "důvody k zastavení" je třeba vykládat tak, že se tím myslí konkrétně ty důvody, které jsou uvedeny v usnesení o zastavení trestního stíhání, a zákonnou dikci "je na místě v řízení pokračovat" tak, že se tím myslí i případy, kdy pokračování trestního stíhání vede nakonec k jeho opětovnému zastavení, ale z jiného důvodu, než je důvod uvedený ve výroku původního usnesení o zastavení trestního stíhání. Pokud jde o obnovu řízení, které skončilo pravomocným zprošťujícím rozsudkem (§ 278 odst. 1 tr. ř.), uznává judikatura možnost obnovy, jestliže nové skutečnosti či důkazy mohou vést ke zproštění obžaloby z důvodu, který je pro obviněného příznivější. Nejvyšší soud nepokládá za správné, aby se při posuzování důvodů zastavení trestního stíhání v rámci zkoumání podmínek obnovy řízení uplatňoval odlišný princip:

Ustanovení § 278 odst. 2 tr. ř. není možné vykládat tak, že obnova řízení, které skončilo pravomocným usnesením o zastavení trestního stíhání, nepřichází v úvahu, jestliže je zjevné, že by pokračování v trestním stíhání vedlo k jeho opětovnému zastavení, a že by se nové usnesení o zastavení trestního stíhání opíralo pouze o jiný důvod, což souvisí s tím, že důvody zastavení trestního stíhání jsou určitým způsobem hierarchizovány v tom smyslu, že z hlediska otázky, nakolik je ten který důvod obviněnému příznivý, je mezi nimi rozdíl a je nutné respektovat právo obviněného na to, aby v případě, kdy se trestní stíhání zastavuje, se tak stalo z důvodu, který je pro něho nejpríznivější.¹⁴

Určité nejasnosti se vyskytly u obnovy řízení skončeného usnesením státního zástupce o podmíněném zastavení trestního stíhání. Státní zástupce Městského státního zastupitelství v B. usnesením ze dne 6. 4. 1999 podle § 307 odst. 1 tr. ř. podmíněně zastavil trestní stíhání obviněných B. a G. Pro pokus trestného činu krádeže, jehož se dopustili dne 24. 2. 1999, zkušební doba byla každému z nich stanovena na dobu patnácti měsíců, usnesení nabylo právní moci dne 29. 6. 1999. Dne 9. 3. 2000 podal v této věci návrh na povolení obnovy řízení

¹⁴ Viz. rozsudek NS ČR ze dne 27.4., sp. zn. 7 Tz 82/2000.

odůvodněný zjištěním, že v době rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání nebylo orgánům činným v trestním řízení známo, že titíž obvinění spáchali v době od 30. 9. 1998 do 11. 1. 1999 další tři útoky proti majetku, obvinění pro tuto trestnou činnost bylo vzneseno dne 6. 5. 2000, dne 16. 6. 2000 byla podána obžaloba. Protože v tomto stadiu řízení bylo shledáno, že všechna vloupání naplňují skutkovou podstatu jediného pokračujícího trestného činu, nebylo v trestním řízení po podání obžaloby pokračováno, a státní zástupce podal návrh na povolení obnovy řízení ve věci, v níž bylo trestní stíhání podmíněně zastaveno. Městský soud v B. usnesením ze dne 18. 4. 2000 tento návrh podle § 283 písm. d) tr. ř. zamítl pro nenaplnění důvodů podle § 278 odst. 3 tr. ř., když usnesení o podmíněném zastavení trestního stíhání není usnesením o zastavení trestního stíhání ve smyslu § 172 tr. ř., je pouze rozhodnutím mezitímním a až pravomocné rozhodnutí o tom, že se obviněný ve zkušební době osvědčil nebo marné uplynutí lhůty stanovené v § 308 odst. 2 tr. ř. (jednoho roku od uplynutí zkušební doby, v níž nebylo bez viny obviněného rozhodnuto o jeho osvědčení) má za následek účinky zastavení trestního stíhání. Ministr spravedlnosti ČR podal proti tomuto usnesení stížnost pro porušení zákona v neprospěch obviněných s tím, že napadené rozhodnutí vytvořilo situaci bránící orgánům činným v trestním řízení vést o jediném, byť pokračujícím skutku, jedno řízení a učinit jedno meritorní rozhodnutí, a kdy nelze objasnit skutečný rozsah spáchaného skutku; protože rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání se stalo pravomocným a za současného stavu nejsou dány podmínky k pokračování v trestním stíhání ve smyslu ust. § 308 odst. 1 tr. ř., nelze účelu zákona dosáhnout jinak než povolením obnovy řízení. Nejvyšší soud stížnost pro porušení zákona odmítl, ztotožnil se s argumentací jí napadeného usnesení a vyslovil následující závěr:

Obnova řízení podle § 277 a násl. tr. ř. je na rozdíl od jiných opravných prostředků přípustná jen proti zákonem výslovně stanovenému okruhu pravomocných rozhodnutí, který nemůže být výkladem rozšiřován, a proto návrh na obnovu řízení lze podat jen proti usnesení o osvědčení obviněného či pokračování v trestním stíhání učiněnému podle § 308 odst. 1 tr. ř. ve spojení s usnesením o zastavení trestního stíhání podle § 307 tr. ř., přičemž proti samotnému usnesení o podmíněném zastavení trestního stíhání podle § 307 tr. ř., které neznámá konečné vyřešení věci, tj. v průběhu zkušební doby, není návrh na obnovu přípustný.¹⁵

Důvody obnovy řízení jsou podle trestního řádu vztahovány k jednotlivým druhům shora uvedených rozhodnutí (nové skutečnosti nebo důkazy a trestný čin některého z orgánů činných v trestním řízení), další skupinu (nález Ústavního soudu, kterým byl zrušen právní

¹⁵ Viz. usnesení NS ČR ze dne 21.12.2000, sp. zn. 4 Tz 255/2000.

předpis nebo jeho část) upravuje zvláštní zákon. Ve vztahu k pravomocnému rozsudku jsou důvody vymezeny jako skutečnosti nebo důkazy soudu dříve neznámé, které by mohly samy o sobě nebo ve spojení se skutečnostmi a důkazy známými už dříve odůvodnit jiné rozhodnutí o vině, o přiznaném nároku na náhradu škody, nebo pokud by původně uložený trest na základě těchto skutečností nebo ve světle nových důkazů byl ve zjevném nepoměru ke stupni společenské nebezpečnosti činu pro společnost nebo poměrům pachatele, nebo byl-li by uložený druh trestu ve zřejmém rozporu s jeho účelem. Ve vztahu k pravomocnému usnesení soudu o zastavení trestního stíhání se lze domáhat obnovy řízení, vyjdou-li najevo skutečnosti nebo důkazy soudu dříve neznámé, které by samy o sobě nebo ve spojení s takovými známými už dříve, mohly vést k závěru, že důvody k zastavení trestního stíhání zde nebyly dány, a bylo by tak namíste v původním řízení pokračovat. Z logiky věci, kdy takové „novoty“ mohou vést jen k závěru o neopodstatněnosti zastavení trestního řízení vyplývá, že v tomto případě jde o důvod obnovy svědčící výlučně v neprospěch obviněného. Vyjdou-li najevo skutečnosti či důkazy dříve neznámé, v důsledku jejichž vyhodnocení by bylo možno dospět k závěru, že zde nebyly dány podmínky k zastavení trestního stíhání, ve kterém mělo být pokračováno, a následně proti obviněnému byla podána obžaloba, je namíste postup obnovením řízení proti pravomocnému usnesení státního zástupce o zastavení trestního stíhání. Zvláštním důvodem obnovy řízení je postup proti pravomocnému, ale dosud ne zcela vykonanému rozsudku vydaného na základě právního předpisu, který byl následně v řízení u Ústavního soudu zcela nebo zčásti zrušen.

Z hlediska obnovy řízení jsou novými skutečnostmi takové, které vyšly nově najevo, které nebyly známy orgánu činnému v trestním řízení (jehož rozhodnutí je tímto opravným prostředkem napadáno) a které ať samostatně stojící či ve spojení se skutečnostmi už dříve známými by mohly odůvodnit jiné rozhodnutí. Zkoumání soudu spočívá v porovnání důkazů dosud provedených a dosavadních skutkových zjištění s důkazním významem nových skutečností, resp. nových důkazů. Pokud lze dospět k vysokému stupni pravděpodobnosti (není nutná absolutní jistota), že by na základě novot mohlo dojít ke změně původního rozhodnutí, je namíste rozhodnout o povolení obnovy. Musí přitom jít o skutečnosti související se skutkem, který byl předmětem řízení, tedy který byl uveden v napadeném rozhodnutí v návaznosti na skutek vymezený v obžalobě.

Obecné soudy řešily případ, kdy obžalovaný byl rozsudkem bývalého Vojenského obvodového soudu v B. ze dne 13. 1. 1982 uznán vinným trestným činem nenastoupení služby v ozbrojených silách podle § 269 odst. 1 tr. zák. v tehdy platném znění a byl za to

odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání dvou let nepodmíněně (z náboženských důvodů odepřel vykonat vojenskou službu). V r. 2002 podal návrh na povolení obnovy řízení, Městský soud v B. usnesením ze dne 17. 10. 2002 návrh podle § 283 písm. d) tr. ř. zamítl pro nesplnění podmínek ust. § 278 odst. 1 tr. ř., stížnost proti němu podanou Krajský soud v B. usnesením ze dne 16. 12. 2002 zamítl. V ústavní stížnosti stěžovatel namítal porušení čl. 15 odst. 1 a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a čl. 4 odst. 2 Protokolu č. 7 k Úmluvě. Dle jeho názoru problém spočíval v chybném výkladu práva, nebylo přihlédnuto ke smyslu zák. č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a odporu proti němu, poukázal na rozpornou judikaturu NS ČR. Ústavní soud ve svém rozhodnutí shrnul dosavadní judikaturu ústavní stížnost jako zjevně neopodstatněnou zamítl s následujícími závěry:

Způsobilost skutečností, které vyšly nově najevo, změnit původní rozhodnutí, je třeba posuzovat podle právního stavu existujícího v době vydání původního rozhodnutí, tedy ex tunc, a k případným změnám hmotného práva nelze jako k rozhodné skutečnosti odůvodňující povolení obnovy řízení přihlížet. Nový výklad ustanovení hmotného práva trestního, byť by byl obsažen v nálezech Ústavního soudu nemůže být novou skutečností, jestliže v době vydání původního rozhodnutí neexistoval. Jedná-li se o trestný čin, na který se vztahuje rehabilitace podle zák. č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, nelze aplikovat ustanovení § 6 zák. č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu. Stěžovatel byl uznán vinným trestným činem nenastoupení služby v ozbrojených silách podle § 269 odst. 1 tr. zák. a na tento trestný čin se vztahoval zákon o rehabilitaci. Byl tedy oprávněn podat návrh na přezkumné řízení. Pokud tak ve lhůtě stanovené v ustanovení § 6 zákona o rehabilitaci neučinil, nemůže se následně dovolávat aplikace zákona o protiprávnosti komunistického režimu.¹⁶

Typickou a v praxi rozšířenou významnou novou skutečností odůvodňující povolení obnovy řízení je z hlediska úvah o ukládání trestu fakt, že obviněný byl v jiné trestní věci pravomocně odsouzen, přičemž v projednávané trestní věci je prokázáno, že v době rozhodování soudu nebylo a ani nemohlo být známo, že obviněný byl dříve odsouzen za jinou trestnou činnost, která je ve vztahu souběhu s posléze souzenou trestnou činností.¹⁷

Soudní praxe také řešila případ, kdy se odsouzený domáhal obnovy řízení, v němž byl uznán vinným a byl mu uložen mimo jiné trest zákazu pobytu na území hl. m. Prahy. Novou skutečností mělo být to, že se během výkonu trestu odnětí svobody oženil, jeho manželka má

¹⁶ Srov. např. rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 15. 4. 2004, sp. zn. IV. ÚS 178/03.

¹⁷ Srov. např. rozsudek NS ČR ze dne 19. 4. 2004, sp. zn. 4 Tz 10/2004 a usnesení ze dne 26.2.2004, sp. zn. 4 Tz 30/2004.

trvalé bydliště v Praze, v němž je i on hlášen k trvalému pobytu po návratu z výkonu trestu tam s ní chce žít, přičemž se domáhal zrušení trestu zákazu pobytu. Soud návrh zamítl s odůvodněním, že:

uzavřením manželství odsouzeného s družkou po právní moci rozsudku, jímž byl odsouzenému uložen zákaz pobytu, nezakládá splnění podmínek § 278 odst. 1 tr. ř. pro povolení obnovy řízení ohledně výroku o trestu, když odsouzený měl v místě, na které se zákaz pobytu vztahuje, faktický trvalý pobyt již před vyhlášením rozsudku a soudu všechny potřebné skutečnosti, které to dokládaly, byly známy již v původním řízení, a proto chybně uložený trest zákazu pobytu lze odstranit pouze stížností pro porušení zákona.¹⁸

Novým důkazem se rozumí takový důkaz, který nebyl v původním řízení proveden, nebo nebyl některou z procesních stran uplatněn (nesvědčí o něm obsah spisu). Může jím být ale i důkaz ve spise obsažený, potažmo provedený, avšak pouze za předpokladu, že jeho obsah je významově odlišný od původního. Je třeba posoudit, jaké okolnosti a důvody vedly k takové obsahové změně. „*Jestliže je pravomocnému rozhodnutí vytykána vada pouze na podkladě důkazu opatřeného po vydání tohoto rozhodnutí, posouzení uvedené vady je možné jen v řízení o obnově trestního řízení.*“¹⁹ Soud v řízení o návrhu na obnovu řízení nehodnotí hodnověrnost nově najevo vyšlých skutečností a důkazů (takové hodnocení by bylo základem nového rozhodnutí o vině), ale i tak je třeba, aby je určitým způsobem hodnotil, a to z pohledu jejich novosti a významnosti.

Z justiční praxe je znám případ, kdy návrh na povolení obnovy řízení směřoval do trestní věci navrhovatele vedené u Městského soudu v P., kdy byl ve spojení s rozhodnutím Vrchního soudu v P. uznán vinným ze spáchání trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 odst. 1, 3 písm. b) tr. zák. a trestného činu nedovoleného ozbrojování dle § 185 odst. 1 tr. zák., které spáchal v r. 1994. Navrhovatel tvrdil, že jediný přímý svědek, který vypovídal proti němu a z trestné činnosti jej usvědčoval, zásadně změnil svou výpověď a jím tehdy učiněná výpověď byla vědomě nepravdivá. Usnesením Městského soudu v P. ze dne 26. 10. 1998 byl návrh na povolení obnovy řízení podle § 283 písm. d) tr. ř. zamítnut s tím, že z pohledu řádného zhodnocení všech skutečností a důkazů v původním řízení nynější výpověď svědka postrádá hodnotu nového důkazu. Vrchní soud v P. stížnost navrhovatele směřující do tohoto rozhodnutí svým usnesením ze dne

¹⁸ Viz. usnesení Obvodního soudu pro Prahu 3 ze dne 25. 11. 1998, sp. zn. Nt 103/98.

¹⁹ Viz. rozhodnutí NS ČR ze dne 29. 9. 1999, sp. zn. 4 Tz 146/99 (ASPI č. JUD14326CZ).

28. 12. 1998 podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl se závěrem, že nová výpověď svědka (shodná s jeho prvními výpověďmi ve Švýcarsku, kterým tehdy soud neuvěřil), nemohla dosavadní skutková zjištění změnit tak, že by mohla být považována za nový důkaz, vedoucí k povolení obnovy řízení. Na základě ústavní stížnosti navrhovatele Ústavní soud zrušil obě uvedené rozhodnutí a stanovil následující interpretační pravidlo ust. § 278 odst. 1 tr. ř.:

Prohlášení tzv. korunního (a vlastně jediného) svědka, který z trestné činnosti navrhovatele usvědčoval (a ten pro ni byl odsouzen) o tom, že svou výpověď z původního trestního řízení hodlá zásadně změnit, a to z důvodů, které v uvedeném prohlášení uvádí, může být novým důkazem, když za dříve neznámý důkaz je třeba považovat též důkaz provedený, jehož obsah je však jiný než v původním řízení. Odmítnutím provedení takového důkazu (výslechu tzv. korunního svědka) lze mít zato, že takto navrhovaný a zásadní důkaz nebyl dostatečně verifikován a tak v konečném důsledku bylo porušeno i právo navrhovatele na spravedlivý proces, zejména z hledisek ustanovení čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.²⁰

Společným a základním znakem nových skutečností či důkazů je, že objektivně existují a že nebyly zjišťovány nebo o nich nebylo vedeno důkazní řízení a že nebyly známy orgánu, který ve věci rozhodoval (nevěděl a ani o nich vědět nemohl).

Tak např. v návrhu na povolení obnovy řízení vedeného u Městského soudu v B. (v němž byl uznán vinným trestným činem ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1, 2 tr. zák., kterého se dopustil tím, že jako řidič osobního automobilu při jízdě bez předchozího znamení o změně směru jízdy najel ze středního jízdního pruhu do levého, aniž se předtím řádně přesvědčil, zda tak může bezpečně učinit, přehlédl přijíždějící motocykl, jehož řidič ve snaze vyhnout se vozidlu havaroval a utrpěl vážná zranění s následným ochrnutím) navrhovatel předložil znalecký posudek, z něhož mělo být patrné, že skutkový děj se odehrál jinak, než jak byl zjištěn v původním řízení, zejména že prokazuje podstatně vyšší rychlost motocyklu poškozeného, než jak byla zjištěna soudem na základě svědeckých výpovědí poškozeného a dvou svědků (poškozený porušil důležitost povinnost uloženou zákonem a toto porušení je závažnější než porušení povinnosti navrhovatelem). Obecné soudy (Městský a Krajský soud v B.) návrh na povolení obnovy řízení po provedení důkazu předloženým znaleckým posudkem a výslechem znalce jako nedůvodný zamítly s tím, že znalecký posudek zpracovaný na objednávku obhajoby není takovým důkazem, který by mohl mít vliv na jiný závěr o vině navrhovatele. Stěžovatel v podané ústavní stížnosti obecným soudům vytýkal, že se s jeho námitkami dostatečně nezabývaly a že pokud neměly jím předložený znalecký

²⁰ Srov. náleze Ústavního soudu ze dne 25. 11. 2000, sp. zn. III. ÚS 95/99.

posudek za objektivní, měl být na žádost soudu vyhotoven znalecký posudek revizní. Ústavní soud shledal ústavní stížnost důvodnou a obě napadená rozhodnutí obecných soudů zrušil. Za situace, kdy se spokojily s laickým odhadem rychlosti motocyklu v době kolize a kdy nově předložený znalecký posudek z oboru silniční dopravy uvádí, že svědky uváděná a odhadovaná rychlost motocyklu je s ohledem na nehodový děj vyloučena a na základě matematických výpočtů dospívá k úplně odlišnému závěru o rychlosti motocyklu, a zásadním způsobem tak zpochybňuje věrohodnost důkazu provedeného výslechem těchto svědků, jedná se o novou skutečnost, která dříve soudu známa nebyla.

Pro posuzování návrhu na povolení obnovy řízení jsou relevantní takové skutečnosti nebo důkazní prostředky, kterými jsou zpochybňovány usvědčující důkazy provedené v původním řízení. Znalecký posudek obsahující nové skutečnosti, které vedou k jinému skutkovému závěru, je třeba považovat za vhodný důkazní prostředek.²¹

Okolnost, že o takové skutečnosti věděl někdo jiný a neuplatnil ji není překážkou obnovy řízení. Skutečností příslušnému orgánu dříve neznámou se rozumí objektivně existující jev, který není v téže věci důkazem, ale který může mít vliv na zjištění skutečného stavu věci ve smyslu § 2 odst. 5 tr. ř.²² Pokud nově uplatněná skutečnost či důkaz jsou už patrný ze spisu a příslušný orgán se s nimi v odůvodnění svého rozhodnutí nevypořádal, nejde o důvod obnovy řízení; nápravy z tohoto pohledu nesprávného pravomocného rozhodnutí lze dosáhnout jiným mimořádným opravným prostředkem (stížností pro porušení zákona).

Dalším důvodem povolení obnovy řízení je skutečnost, že policejní orgán, státní zástupce či soudce porušil v původním řízení svou povinnost jednáním zakládajícím trestný čin a tato skutečnost byla zjištěna pravomocným odsuzujícím rozsudkem. Podmínkou naplnění tohoto důvodu není souvislost a vliv zjištěného porušení úředních povinností na původní rozhodnutí. Je ale třeba, aby se orgán činný v trestním řízení, který se trestného činu dopustil, fakticky podílel na rozhodování (nemusí přitom jít o rozhodnutí konečné). Pokud by jednání uvedeného orgánu nedosáhlo intenzity trestného činu, nebo své povinnosti by porušila jiná než uvedená osoba činná v trestním řízení (např. zapisovatel), nebo uvedený orgán nebyl za uvedený trestný čin odsouzen, důvodnost obnovy by se posuzovala podle obecných ustanovení § 278 odst. 1 až 3 tr. ř.

²¹ Srov. nálezn Ústavního soudu ze dne 30.7.2000, sp. zn. II. ÚS 2445/08.

²² Srov. RŮŽEK, Antonín a kol. *Trestní řád: komentář*. Praha: Orbis, 1975. s 658.

Specifickým důvodem povolení obnovy řízení je podle § 71 odst. 1, 3 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, zrušení právního předpisu nebo jeho části nálezem Ústavního soudu, pokud na podkladě takového předpisu byl v trestním řízení vydán rozsudek, který nabyl právní moci, ale dosud nebyl vykonán. Tento důvod obnovy se týká jen rozsudku a trestního příkazu. Práva a povinnosti podle jiných pravomocných rozhodnutí nelze vykonávat, proto taková rozhodnutí vydaná na základě zrušeného právního předpisu zůstávají nedotčena (§ 71 odst. 2 cit. zákona). Jinak práva a povinnosti z právních vztahů vzniklých před zrušením právního předpisu zůstávají nedotčeny (§ 74 odst. 4 cit. zákona).²³

Ze soudní praxe je znám případ, kdy navrhovatel byl v r. 2001 pravomocně odsouzen pro trestný čin pojistného podvodu podle § 250a odst. 1, 5 tr. zák., kterého se dopustil v r. 1998 a jímž spáchal škodu ve výši 1 312 200 Kč a následně návrhu na povolení obnovy řízení argumentoval i tím, že soud nevzal v úvahu, že zák. č. 265/2001 Sb. bylo změněno ust. § 89 odst. 11 tr. zák. tak, že od 1.1.2002 se škodou velkého rozsahu rozumí škoda dosahující nejméně 5 000 000 Kč, takže skutek, pro který byl odsouzen, by byl od 1.1.2002 posuzován podle nižší trestní sazby a výkon trestu za něj uložený by mohl být podmíněně odložen; dovolával se analogie podle ust. § 71 odst. 1 zák. č. 182/1993 Sb. Obecné soudy návrh na povolení obnovy řízení zamítly. Ústavní stížnost stěžovatele (navrhovatele) byla Ústavním soudem odmítnuta se závěrem:

*Změna trestního zákona, která nabyla účinnosti až poté, kdy odsuzující rozsudek nabyl právní moci, nemá povahu nové skutečnosti způsobilé odstranit nedostatky ve skutkových zjištěních ve smyslu ust. § 278 odst. 1 tr. ř. a nemůže proto vést k obnově trestního procesu. Analogický postup podle ust. § 71 odst. 1 zák. č. 182/1993 Sb. nepřichází v úvahu, neboť toto ustanovení v návaznosti na ust. § 70 cit. zákona explicitně jako důvod pro obnovu řízení stanoví skutečnost, spočívající výlučně ve zrušení právního předpisu nebo jeho části nálezem Ústavního soudu. Totožné právní následky nemůže mít zrušení právního předpisu jiným způsobem.*²⁴

V justiční praxi se vyskytly případy, kdy obvinění, kterým byl pravomocně zamítnut návrh na povolení obnovy řízení, obecným soudům prostřednictvím ústavní stížnosti vytýkali, že v obnovovacím řízení bylo porušeno jejich právo na obnovu řízení v případě vadného předešlého řízení podle čl. 4 odst. 2 Protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a

²³ Srov. CÍSAŘOVÁ,D., FENYK,J., GŘIVNA,T. *Trestní právo procesní*. 4., Praha: Linde Praha, a.s., 2006. s.669. ISBN 80-7201-594-X.

²⁴ Srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 26. 11. 2002, sp. zn. II. ÚS 535/02.

základních svobod („Nikdo nemůže být stíhán nebo potrestán v trestním řízení podléhajícím pravomoci téhož státu za trestný čin, za který již byl osvobozen nebo odsouzen konečným rozsudkem podle zákona a trestního řádu tohoto státu. Ustanovení předchozího odstavce nejsou na překážku obnově řízení podle zákona a trestního řádu příslušného státu, jestliže nové nebo nově odhalené skutečnosti nebo podstatná vada v předešlém řízení mohly ovlivnit rozhodnutí ve věci.“). Ústavní soud uvedl, že:

účelem uvedených ustanovení je zaručit každému jeho právo nebyt souzen nebo trestán pro tentýž trestný čin dvakrát. Odstavec 1 obsahuje zákaz opakování trestního řízení, které bylo uzavřeno konečným pravomocným rozhodnutím. Odstavec 2 pak stanoví, že ustanovení odst. 1 není na překážku případnému „znovuotevření“ věci (reopening of the case), pokud právní řád příslušného státu takový postup umožňuje. Pokud je v českém překladu Úmluvy užit pojem „obnova“, nejde o obnovu řízení v právně-technickém smyslu, ale jakékoli opravné řízení směřující ke zrušení či změně původního rozsudku. Ustanovení čl. 4 odst. 2 tedy není možno interpretovat tak, že rozšiřuje podmínky pro obnovu řízení upravené v příslušných ustanoveních konkrétního trestního řádu o další podmínku „nové nebo nově odhalené skutečnosti nebo podstatná vada v předešlém řízení“, nýbrž je třeba z tohoto ustanovení dovodit, že pokud je v téže věci konáno nové řízení v souladu s trestněprávní úpravou toho kterého státu, není takový postup v rozporu s ustanovením čl. 4 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě, tedy s principem „ne bis in idem“.²⁵

3.3 Subjekty oprávněné podat návrh na obnovu řízení

Okruh osob, které jako jediné jsou oprávněny podat návrh na obnovu řízení je vymezen § 280 tr. ř., a to taxativně. Zákonodárce tím vyjádřil, že obnova řízení jako opravný prostředek se musí dotýkat vždy osoby obviněného. Řízení o takovém návrhu je ovládáno dispoziční zásadou. Soud o návrhu musí vždy rozhodnout. K podání návrhu v neprospěch obviněného je oprávněn pouze státní zástupce, ve prospěch obviněného státní zástupce, obviněný a osoby, které by v jeho prospěch mohly podat odvolání. Ze zákonného výčtu je zřejmé, že návrh na obnovu řízení nemohou podat ani poškozený, ani zúčastněná osoba.

Návrh na obnovu řízení je možno vzít zpět výslovným prohlášením až do doby, než se soud odebere k závěrečné poradě. Soud (předseda senátu) zpětvzetí návrhu vezme usnesením na vědomí. To nebrání tomu, aby návrh na obnovu řízení byl podán znovu. Pokud návrh nepodal obviněný, nebo jej za obviněného podal jeho obhájce či zákonný zástupce, lze návrh na obnovu řízení vzít zpět jen s výslovným souhlasem obviněného. Podání návrhu na obnovu řízení jako mimořádného opravného prostředku se nelze vzdát předem.

²⁵ Srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 1. 3. 2004, sp. zn. IV. ÚS 792/02.

Návrhem na obnovu řízení v neprospěch obviněného se rozumí, když výsledná situace po zrušení původního pravomocného rozhodnutí a novém rozhodnutí vydaném v obnoveném řízení by pro obviněného byla méně příznivá. K podání takového návrhu je oprávněn výlučně státní zástupce. Podle principu uplatňovaného v trestním řízení je ten i jediným oprávněným k podání obžaloby a v návaznosti na už skončené trestní řízení je návrh na obnovu řízení možno hodnotit v podobných mezích.

Návrhem na obnovu řízení ve prospěch obviněného je návrh, který by v novém rozhodnutí vydaném v obnoveném řízení pro obviněného nastoloval příznivější stav než-li dosavadní rozhodnutí (zproštění obžaloby, mírnější trest atd.). K podání návrhu je zde oprávněn především obviněný. Vzhledem k tomu, že způsobilost být osobou, proti které se řízení vede (tzv. procesní způsobilost), tedy i obviněného, zákon žádným způsobem neomezuje, ani ji neváže na způsobilost být pachatelem trestného činu, má i obviněný zbavený způsobilosti k právním úkonům nebo obviněný, jehož taková způsobilost byla omezena, právo podat samostatně návrh na povolení obnovy řízení.²⁶ Dalšími oprávněnými osobami jsou ty, které by mohly ve prospěch obviněného podat odvolání (příbuzní obviněného v pokolení přímém, osvojitel, osvojenec, manžel a druh), návrh na obnovu řízení mohou podat i proti vůli obviněného a po jeho smrti. Proti vůli obviněného může v jeho prospěch podat návrh na obnovu i státní zástupce. Návrh může podat zákonný zástupce obviněného a jeho obhájce; pro případ zbavení či omezení ve způsobilosti k právním úkonům obviněného tak mohou učinit i proti jeho vůli. Jedná-li se o mladistvého, mohou návrh na obnovu řízení podat tytéž osoby s výjimkou osvojení, a nadto orgán pověřený péčí o mládež (OSPOD), a to i proti vůli obviněného.

Všechny uvedené osoby mohou podat návrh na obnovu řízení proti výrokům o vině, trestu a přiznaném nároku na náhradu škody. Smrt obviněného není překážkou podání návrhu na obnovu řízení v jeho prospěch a ani konání řízení, ať obnovovacího či obnoveného (§ 11 odst. 1 písm. e/ tr. ř.).

V § 280 odst. 5 tr. ř. je upravena oznamovací povinnost soudů nebo jiných státních orgánů. Mají tuto zákonnou povinnost vůči státnímu zástupci, pokud se dozví o okolnostech umožňujících podání návrhu na povolení obnovy řízení, ať ve prospěch či neprospěch

²⁶ Srov. ŠÁMAL, Pavel. *Opravné prostředky v trestním řízení: stížnost pro porušení zákona, obnova řízení*. Praha: C.H.Beck, 1999. s.123. ISBN 80-7179-249-7.

obviněného. Pokud státní zástupce nepodá návrh sám, je mu uložena povinnost sdělit neprodleně předmětné okolnosti obviněnému, event. jiné osobě oprávněné k podání návrhu na obnovu řízení ve prospěch obviněného. Z logiky věci je zřejmé, že uvedený postup státního zástupce je vázán na takové nové skutečnosti, které odůvodňují postup ve prospěch obviněného. Důvodem oznamovací povinnosti státních orgánů je zájem na správnosti skutkových zjištění, jež jsou podkladem pro meritorní rozhodnutí v trestním řízení, jako řízení, které je nejvíce zasahujícím řízením do základních lidských práv.²⁷

3.4 Vyloučení obnovy

Obnova řízení ve prospěch obviněného není časově omezena (ani smrtí obviněného).

Obnova v neprospěch obviněného je vyloučena (§ 279 tr. ř. a § 72 odst. 3 zák. mládeže), a to jestliže:

(a) *trestnost činu zanikla*

Tento důvod vyloučení obnovy přichází v úvahu pro případ zániku nebezpečnosti trestného činu pro společnost nebo promlčení trestního stíhání (rozhodující je délka dle trestní sazby stanovené na promlčení trestného činu, jak by měl být dle řízení na základě obnovy kvalifikován).

Například Městský soud v B. usnesením ze dne 18. 5. 1999 zamítl návrh státního zástupce na povolení obnovy řízení v trestní věci odsouzeného vedené u Městského soudu v B., ve které byl odsouzen pro trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b) tr. zák. k trestu odnětí svobody, poté, co dovedl, že trestnost činu zanikla ve smyslu § 279 písm. a) tr. ř. (zánik trestnosti dovedl z toho, že ohledně uvedeného odsouzení je třeba na obviněného hledět jako na osobu, která se osvědčila ve smyslu § 60 odst. 3 tr. zák., takže nepřichází v úvahu, aby byl opět za toto jednání stíhán, v této souvislosti si vypomohl analogií ust. § 35 odst. 3 tr. zák.). Státní zástupce toto usnesení napadl stížností s námitkou, že úvaha soudu vytváří nový zákonný důvod k zamítnutí návrhu na obnovu řízení, který spočívá v tom, že jestliže se na obviněného hledí, jako by nebyl odsouzen, přestává existovat rozsudek v této věci. Podle argumentace soudu by bylo možné pokračovat v trestním stíhání, aniž by se musela provádět obnova řízení. Stížnostní soud - Krajský soud v B. přihlédl k tomu, že v dané

²⁷ Srov. ŠÁMAL, Pavel. *Opravné prostředky v trestním řízení: stížnost pro porušení zákona, obnova řízení*. Praha: C.H.Beck, 1999. s.127. ISBN 80-7179-249-7.

trestní věci už bylo krajským soudem rozhodováno usnesením ze dne 7. 4. 1999, kterým bylo zrušeno usnesení soudu I. stupně ze dne 18. 2. 1999 a nařízeno, aby tento soud ve věci znovu jednal a rozhodl, a bylo v něm vysloveno, že trestnost činu promlčením ve smyslu § 279 písm. a) tr. ř. nezanikla, neboť obviněný dne 20. 10. 1994, tedy v promlčecí době, spáchal nový trestný čin, za který byl pravomocně odsouzen Městským soudem v B. rozsudkem ze dne 25.11.1998. Stížnostní soud shledal stížnost důvodnou a napadené usnesení zrušil a soudu I. stupně uložil, aby o věci znovu jednal a rozhodl.

Nejde o případ zániku trestnosti činu vylučující obnovu řízení v neprospěch obviněného, jestliže ohledně odsouzení, jež je předmětem návrhu na obnovu řízení, platí fikce, že se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen.²⁸

(b) uplynula lhůta v délce jedné poloviny promlčecí doby trestného činu, o kterém se vedlo trestní stíhání

Zde se vychází z původně použité právní kvalifikace, pro začátek běhu lhůty je rozhodující doba, kdy rozhodnutí, kterým skončilo trestní stíhání, nabylo právní moci; toto ustanovení (§ 279 písm. b) tr. ř.) je modifikováno § 72 odst. 3 zák. mládeže, které omezuje možnost podat návrh na povolení obnovy řízení v neprospěch mladistvého státním zástupcem, ten tak může učinit jen do šesti měsíců od doby, kdy se dozvěděl o skutečnostech odůvodňujících podání návrhu na povolení obnovy, nejdéle však do uplynutí poloviny doby promlčení trestního stíhání.

Okresní soud v Z. vynesl dne 24. 8. 1999 zprošťující rozsudek. Krajský soud v B. usnesením ze dne 2. 7. 2002 zamítl dle § 283 písm. c) tr. ř. návrh státního zástupce na obnovu řízení v neprospěch obviněného (jeho účelem bylo odstranění překážky věci rozsouzené, aby obviněný mohl být stíhán pro závažnější pokračující trestný čin podvodu odst. 1, 4 tr. zák., jehož součástí měl být i dílčí útok, pro který byl obviněný obžaloby zproštěn. Návrh byl zamítnut s odůvodněním, že trestní stíhání se vedlo pro trestný čin podvodu dle § 250 odst. 1, 2 tr. zák., promlčecí doba v tomto případě činí pět let, takže lhůtou v délce poloviny promlčecí doby je zde lhůta dva a půl roku, počala běžet od právní moci rozhodnutí, jímž bylo skončeno řízení a již návrh na obnovu řízení byl podán po uplynutí této lhůty; faktický běh promlčecí doby včetně jejího případného přerušení není pro běh lhůty podle § 279 písm. b) tr. ř. relevantní. Proti tomuto usnesení státní zástupce podal blíže nezdůvodněnou stížnost. Vrchní soud v O. se ztotožnil se závěry soudu I. stupně a stížnost státního zástupce jako

²⁸ Viz. usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 28. 7. 1999, sp. zn. 3 To 428/99 (ASPI č. JUD14353CZ).

nedůvodnou zamítl s následující právní větou:

Lhůta uvedená v ustanovení § 279 písm. b) tr. ř., jejíž uplynutí vylučuje obnovu v neprospěch obviněného, není promlčecí lhůtou trestného činu, o kterém se vedlo trestní stíhání, takže na její běh nemají vliv okolnosti uvedené v ustanovení § 67 odst. 2, 3 tr. zák. o stavení a přerušení promlčecí doby. Pro začátek běhu této lhůty je rozhodující doba, kdy rozhodnutí, jímž skončilo trestní stíhání, nabylo právní moci.²⁹

(c) *na čin se vztahuje rozhodnutí prezidenta republiky, kterým nařídil, aby se v trestním stíhání nepokračovalo*

Může jít jak o individuální milost i o hromadnou amnestii a posuzuje se podle právní kvalifikace přicházející v úvahu po případném povolení obnovy v neprospěch obviněného.

Soudy řešily případ, kdy pravomocným rozsudkem Okresního soudu v O. ze dne 20. 2. 1987 byl obviněný uznán vinným trestným činem porušování povinností při nakládání s finančními a hmotnými prostředky podle § 127 odst. 1 tr. zák., kterého se měl dopustit v letech 1984 až 1985 a takto neoprávněně použít celkovou částku nejméně 18 838 Kč, a byl za to odsouzen k trestu odnětí svobody, rozsudek nabyt právní moci dne 4. 3. 1987. K návrhu okresního prokurátora v O. na povolení obnovy řízení v neprospěch obviněného soud podle § 284 odst. 1 tr. ř. obnovu řízení povolil, když znaleckým posudkem ze dne 27. 4. 1988 bylo zjištěno, že obviněný vytvořil a získal zmíněným nelegálním způsobem podstatně vyšší částku, nejméně 101 334 Kč, zrušil rozsudek a věc vrátil okresnímu prokurátorovi k došetření. Stížnost obviněného proti tomuto usnesení Krajský soud v O. usnesením ze dne 28. 2. 1989 zamítl. Generální prokurátor ČR proti takovému usnesení ve prospěch obviněného stížnost pro porušení zákona odůvodněnou tím, že řízení o návrhu na povolení obnovy se nemělo vůbec konat, a to vzhledem k tomu, že tomu bránila účast obviněného na amnestii prezidenta republiky ze dne 27. 10. 1988, zejména pak okolnost uvedená v ust. § 279 písm. b) tr. ř. Nejvyšší soud ČR úvahu stížnosti pro porušení zákona neshledal správnou, a proto ji podle § 268 odst. 1 tr. ř. zamítl. Dospěl k závěru, že nebylo možno vyloučit, že na podkladě správného objasnění všech složek stíhaného skutku uvedeného v obžalobě v řízení po povolení obnovy přiházelo v úvahu posoudit jednání obviněného v celé jeho šíři, nikoli jen jako trestný čin podle § 127 odst. 1 tr. zák., ale též zároveň např. v souběhu se závažnějším trestným činem podle § 132 odst. 1 tr. zák. v úpravě před 1. 7. 1990, popř. toliko jako trestný čin podle § 127 odst. 1, 3 tr. zák., stran nichž nebylo možno abolicie použít.

²⁹ Viz. rozhodnutí Vrhelního soudu v Olomouci ze dne 23. 7. 2002, sp. zn. 4 T 137/2002 (ASPI č. JUD23383CZ).

Při zkoumání, zda předmětem trestního stíhání je skutek, na který se vztahuje rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii, podle něhož v trestním stíhání již nesmí být pokračováno (abolice), a zda je tedy obnova řízení v neprospěch obviněného vyloučena, je nutno vycházet z právního posouzení tohoto skutku, jehož by mělo být užito po povolení obnovy v neprospěch obviněného, nikoli z právního posouzení skutku v pravomocném odsuzujícím rozsudku, kterého se týká návrh na povolení obnovy řízení.³⁰

(d) obviněný zemřel

Smrt obviněného (prohlášení za mrtvého) je překážkou obnovy v jeho neprospěch, pokud obviněný zemřel v době od právní moci napadeného rozhodnutí do právní moci rozhodnutí o povolení obnovy; pokud zemře až po pravomocném rozhodnutí o povolení obnovy, tj. během obnoveného řízení, řízení se jako nepřipustné zastaví. Jak už bylo uvedeno shora, smrt obviněného v případě návrhu na obnovu řízení v jeho prospěch, není překážkou v řízení.

Obhajca zomrelého obvineného môže namiesto obvineného učiniť prehlásenie podľa § 11 ods. 2 Tr. por., že trvá na projednaní věci, v ktorej bolo trestné stíhanie zastavené z dôvodu uvedeného v ustanovení § 11 ods. 1 písm. a) alebo b) Tr. por.³¹

Některá z taxativně shora uvedených okolností musí nastat až po právní moci rozsudku či usnesení o zastavení trestního stíhání a existovat v době rozhodování o návrhu na obnovu. Pokud by nastala před právní mocí původního rozhodnutí a zůstala neznáma orgánu, který rozhodoval, byla by okolností odůvodňující obnovu řízení ve prospěch obviněného. Pokud by taková okolnost byla známa, a přesto nebyla vzata v úvahu, odůvodňovalo by to podání stížnosti pro porušení zákona rovněž ve prospěch obviněného.³²

3.5 Řízení o návrhu na povolení obnovy řízení (*iudicium rescidens*)

V řízení o návrhu na povolení obnovy řízení je základní otázkou odůvodněnost, opodstatněnost a splnění všech zákonných podmínek pro to, aby v řízení mohlo být opětovně rozhodováno o již jednou pravomocně rozhodnuté otázce, tj. jestli obnovu řízení povolit, případně v jakém rozsahu, nebo návrh na obnovu řízení zamítnout. Řízení o povolení obnovy řízení sestává ze zkoumání příslušnosti návrhu (aditivní řízení) a zkoumání odůvodněnosti

³⁰ Srov. rozhodnutí NS ČR ze dne 18. 1. 1991, sp. zn. 7 Tr 63/90 (ASPI č. JUD3647CZ).

³¹ Viz. stanovisko NS SSR ze dne 24. 3. 1971, sp. zn. Tpjf 21/71 (ASPI č. JUD1368CZ).

³² Srov. ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád Díl II*. 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2008. 2 sv. Beckova edice Komentované zákony. s.2265. ISBN 978-80-7400-043-0.

návrhu (probatorní řízení). Soud nejprve zkoumá formální náležitosti návrhu na povolení obnovy, dále se zabývá tím, zda jsou tvrzeny trestním řádem předvídané důvody pro povolení obnovy a poté posuzuje odůvodněnost návrhu, tj. zda jsou uváděné skutečnosti a důkazy způsobilé k tomu, aby bylo v obnoveném řízení možno dosáhnout pro obviněného příznivější rozhodnutí. V řízení o obnovu podle § 278 a násl. tr. ř. neplatí revizní princip, proto se soud může zabývat jen těmi výroky, u kterých se navrhovatel obnovy řízení domáhá (princip vázanosti návrhem). Znamená to, že pouze u napadených výroků řeší otázku, zda v návrhu uvedené skutečnosti nebo důkazy byly soudu dříve neznámé a pokud ano, zda jsou způsobilé samy o sobě nebo ve spojení se skutečnostmi či důkazy známými v původním řízení odůvodnit změnu napadených výroků.

3.6 Příslušnost soudu

Věcnou a místní příslušnost soudů k rozhodování o návrhu na povolení obnovy řízení vymezuje kompetenční ust. § 281 tr. ř. Záleží na tom, ve kterém stádiu řízení skončilo původní trestní stíhání. Příslušnost se řídí obecnými hledisky; vychází se z právní kvalifikace skutku uvedené v napadeném rozhodnutí. Pouze v souvislosti s návrhem na obnovu řízení obsahujícím nové skutečnosti, které by mohly ovlivnit právní posouzení skutku dochází k novému posouzení věcné příslušnosti.

V soudní praxi například Okresní státní zástupce v S. podal u Okresního soudu v S. návrh na povolení obnovy řízení v trestní věci podezřelého J. s odůvodněním, že po zastavení původního trestního stíhání tohoto podezřelého, které proti němu bylo vedeno pro trestné činy zpronevěry podle § 248 odst. 1, 3 písm. c) tr. zák. a podvodu podle § 250 odst. 1, 3 písm. b) tr. zák., kterých se měl dopustit v letech 1996 až 1997, bylo zjištěno, že se ve stejném období měl dopustit dalších útoků proti majetku, přičemž tyto útoky by bylo třeba považovat za dílčí útoky pokračujícího trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, 4 tr. zák.; trestnímu stíhání podezřelého však zatím brání pravomocná usnesení vyšetřovatele o zastavení trestního stíhání pro dříve stíhané skutky a trestné činy. Okresní soud v S. usnesením ze dne 7. 2. 2000 podle § 188 odst. 1 písm. a) tr. ř. postoupil věc Krajskému soudu v Č.B. jako soudu věcně příslušnému s odůvodněním, že není dána jeho příslušnost, neboť o obžalobě by byl příslušný rozhodovat krajský soud. Stížnost podezřelého J. proti tomuto usnesení Krajský soud v Č.B. jako nedůvodnou podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl, když dospěl k závěru, že v obžalobě, která by teprve měla být podána pro veškerou trestnou činnost, z níž je J. podezřelý, je právě s ohledem na nové skutečnosti a důkazy odůvodněno právní posouzení

natolik závažné, že by z hlediska věcné příslušnosti podle § 17 tr. ř. byl pro projednání věci příslušný krajský soud jako soud prvního stupně.

Věcná příslušnost soudu k rozhodnutí o návrhu na povolení obnovy řízení ve věcech, které skončily pravomocným usnesením státního zástupce nebo vyšetřovatele o zastavení trestního stíhání (§ 281 odst. 1 tr. ř.), se řídí zásadně podle právní kvalifikace skutku v době zastavení trestního stíhání, tj. podle kvalifikace uvedené v usnesení o zastavení trestního stíhání. Pokud však návrh na povolení obnovy řízení obsahuje nové skutečnosti nebo důkazy, které by mohly odůvodnit jiné závěry o právním posouzení skutku, je třeba posuzovat věcnou příslušnost soudu podle nové právní kvalifikace.³³

O návrhu na povolení obnovy řízení, které skončilo pravomocným usnesením státního zástupce o zastavení trestního stíhání, narovnání, o postoupení věci jinému orgánu nebo o podmíněném zastavení trestního stíhání, rozhoduje soud, který by byl příslušný rozhodnout o obžalobě.

O návrhu na obnovení řízení, které skončilo pravomocným rozsudkem nebo trestním příkazem, a řízení, které skončilo pravomocným usnesením soudu o zastavení trestního stíhání, včetně schválení narovnání, o postoupení věci jinému orgánu nebo podmíněném zastavení trestního stíhání, rozhoduje soud, který ve věci rozhodl v prvním stupni. Pokud v prvním stupni rozhodoval krajský soud, protože byl příslušný konat řízení aspoň o jednom ze společně projednávaných trestných činů, je dána jeho příslušnost i k rozhodování o obnově řízení týkající se trestného činu, k jehož projednání by byla dána příslušnost soudu okresního.

K jiné změně věcné příslušnosti z okresního soudu na soud krajský může obdobně dojít, pokud lze na základě nových skutečností a důkazů dospět k názoru, že se jedná o trestný čin, o němž by byl příslušný rozhodovat krajský soud, což je podmíněno odůvodněným návrhem státního zástupce na tuto změnu. Pokud je v takové věci návrh na povolení obnovy řízení podán u okresního soudu, postoupí jej tento soud soudu krajskému.

S výše uvedeným koresponduje následující příklad. Rozsudkem Okresního soudu v Ž. ze dne 2. 10. 2001 ve spojení s usnesením Krajského soudu v B. ze dne 29. 3. 2002 byl obviněný D. zproštěn obžaloby Okresního státního zastupitelství v Ž. za skutek, kterým mu bylo kladeno za vinu, že v přesně zjištěnou dobu dne 22. 1. 2000 v místě svého bydliště, poté

³³ Viz. usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 21. 3. 2000, sp. zn. 4 To 250/2000 (ASPI č. JUD22300CZ).

co se požitím alkoholu z nedbalosti uvedl do stavu nepříčetnosti po předchozím konfliktu v úmyslu usmrtit, vyhodil z okna svého bytu otce, který utrpěným zraněním za dva dny podlehl, čímž měl obviněný spáchat trestný čin opilství podle § 201 odst. 1 tr. zák., neboť nebylo prokázáno, že se stal skutek, pro nějž byl stíhán. Okresní státní zastupitelství v Ž. podalo dne 7. 1. 2004 u Okresního soudu v Ž. návrh na povolení obnovy řízení. Ten svým usnesením ze dne 24. 2. 2004 postupem podle § 188 odst. 1 písm. a) tr. ř. *per analogiam* předložil návrh Okresního státního zastupitelství v Ž. na povolení obnovy řízení k rozhodnutí o příslušnosti vrchnímu soudu s odůvodněním, že vzhledem ke skutečnostem a důkazům, které státní zástupce uvedl jako nové a orgánům činným v trestním řízení dříve neznámé, je skutek, pro nějž bylo trestní stíhání proti D. vedeno nutno posoudit jako trestný čin náležející k projednání do věcné příslušnosti krajského soudu (opíraje se přitom o závěry znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví soudního lékařství zabývajícího se zkoumáním duševního stavu obviněného ve vztahu k jednání, které mu bylo kladeno za vinu), když jednání obviněného by bylo nutné přiřadit po právní kvalifikaci trestnému činu vraždy podle § 219 odst. 1 tr. zák. Vrchní soud O. jako nejbližše společně nadřízený soud rozhodl, že věcně příslušným k projednání návrhu na obnovu řízení je Okresní soud v Ž. Postup Okresního soudu v Ž. spočívající v analogickém použití jiného nejbližšího ustanovení zákona nepokládal za zákonu odpovídající, neboť v zákonné úpravě příslušnosti soudu neexistuje mezera, kterou by bylo nutno vyplnit analogickou aplikací zákona. S poukazem na znění ust. § 281 odst. 3 tr. ř. zdůraznil, že návrh státního zástupce, aby věc rozhodoval krajský soud je nutno považovat za *conditio sine qua non* a že logickým výkladem předmětného ustanovení je třeba dospět k poznatku, že - i za situace, že by skutečnosti a důkazy nově najevo vyšlé svědčily důvodnosti závěru, že jde o trestný čin náležející do příslušnosti krajského soudu - není-li zákonem vyžadovaného návrhu státního zástupce, je věcně příslušným k rozhodnutí o obnově řízení okresní soud; jeho pozitivní či negativní rozhodnutí se totiž vztahuje k právní kvalifikaci obsažené v pravomocném rozhodnutí. Okresnímu soudu v takovém případě nic nebrání v tom, aby věc podle ust. § 284 odst. 2 tr. ř. vrátil státnímu zástupci, neboť lze usuzovat, že obvykle budou splněny podmínky takového postupu (považuje-li to za potřebné pro objasnění věci), zejména je-li v případě rozhodování krajského soudu o návrhu na povolení obnovy řízení pravomocně skončeného ve věci, v níž v prvním stupni rozhodoval okresní soud, tj. v případě rozhodování krajského soudu za podmínek § 284 odst. 3 tr. ř. tento postup (vrácení věci státnímu zástupci) postupem obligatorní. Důsledky analogického užití § 188 odst. 1 písm. a) tr. ř. v případě příkázání věci krajskému soudu, by bylo třeba považovat za analogii *in malam partem*, tj. analogii nedovolenou, neboť by se takto prejudikovala

možnost přísnějšího posuzování činu, než činí státní zástupce, resp. následného řízení o podané obžalobě před krajským soudem v prvním stupni; konečně by představovalo i zákonem neodůvodněné odnětí věci zákonnému soudci příslušnému k rozhodování o návrhu na obnovu řízení. Vyslovil následující právní větu:

Založení věcné příslušnosti krajského soudu rozhodování o návrhu na povolení obnovy řízení ve věc, v níž v prvním stupni rozhodoval okresní soud, je podmíněno podáním odůvodněného návrhu státním zástupcem podle § 281 odst. 3 tr. ř. Není-li takový návrh podán, nemůže jej okresní soud nahrazovat aplikací ustanovení § 188 odst. 1 písm. a) tr. ř. per analogiam, tj. předložením věci vrchnímu soudu k vydání rozhodnutí podle § 24 odst. 1 tr. ř. s odůvodněním, že ve skutku, jehož se návrh na povolení obnovy týká, je třeba spatřovat trestný čin náležející do příslušnosti krajského soudu.³⁴

Pokud by o návrhu na povolení obnovy řízení měl rozhodovat soud již neexistující, bude o něm rozhodovat věcně a místně příslušný soud podle platného zákona.

Soudy posuzovaly případ, kdy obviněný byl Vojenským obvodovým soudem v P. ze dne 7. 2. 1959 uznán vinným trestným činem vyhýbání se služební povinnosti (spáchaného u vojenského útvaru v J.) a byl odsouzen k trestu odnětí svobody. Obviněný podal dne 25.9.2002 k Okresnímu soudu v P. návrh na povolení obnovy řízení. Tento soud předložil věc Krajskému soudu v Č. B. - pobočka T. k rozhodnutí o příslušnosti s tím, že soudem příslušným k projednání trestní věci obviněného je podle místa spáchání trestného činu Okresní soud v J. H., neboť vojenský útvar J. se nacházel v jeho obvodu. Krajský soud v Č. B. - pobočka T. postoupil věc k rozhodnutí o příslušnosti Nejvyššímu soudu s odůvodněním, že není dána jeho příslušnost, neboť obec J. patří do obvodu Okresního soudu v T., tedy do obvodu Krajského soudu v B. Nejvyšší soud jako společně nadřízený Okresního soudu v P. a T. rozhodl tak, že k projednání je příslušný Okresní soud v H. K., přičemž vyvodil následující závěry:

Pro určení příslušnosti soudu k projednání návrhu na povolení obnovy řízení není určující místo spáchání trestného činu, ale sídlo soudu, který ve věci rozhodl v prvním stupni (§ 281 odst. 2 tr. ř.). Jestliže byl soudem, který ve věci rozhodl v prvním stupni, bývalý vojenský obvodový soud, pak při stanovení příslušnosti soudu k rozhodnutí o návrhu na obnovu řízení v téže věci je třeba vycházet i z ustanovení čl. II bodu 1. zákona č. 284/1993 Sb., které zakládá příslušnost toho okresního soudu, v jehož obvodu měl bývalý vojenský soud sídlo.³⁵

³⁴ Viz. usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 6. 4. 2004 sp. zn. 1 Ntd 9/2004.

³⁵ Viz. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2002, sp. zn. 11 Td 77/2002.

Složení soudu se bude i přes možnou rozdílnost oproti původnímu stavu řídit právní úpravou platnou v době rozhodování.

3.7 Projednání návrhu na povolení obnovy řízení

Soud rozhoduje zásadně ve veřejném zasedání. Tato forma soudního jednání nejlépe umožňuje projednat skutečnosti a důkazy z původního řízení a posoudit skutečnosti a provést důkazy tvrzené a navrhované v návrhu na obnovu řízení. V neveřejném zasedání soud může návrh zamítnout z formálních důvodů, tj. podala-li jej osoba neoprávněná, není-li obnova přípustná nebo je vyloučena, anebo je návrh opřen o tytéž skutečnosti a důkazy jako návrh, který už byl dříve pravomocně zamítnut (návrh je opakováním návrhu dřívějšího).

Průběh veřejného zasedání se řídí ustanoveními hlavy XIV. t.ř. a přiměřeně některými ustanoveními o hlavním líčení. Je-li třeba pro rozhodnutí o obnově řízení objasnit některé okolnosti, provede potřebné šetření předseda senátu především v rámci přípravy veřejného zasedání předseda senátu či jiný orgán činný v trestním řízení (případně orgán policejní) dle ustanovení hlavy V. tr. ř. o dokazování. Rozsah procesní činnosti orgánů činných v trestním řízení v rámci předběžného šetření je v zákoně jednoznačně vymezen, zejména kdy by ve zvlášť naléhavých případech bylo nutné k zajištění důkazního materiálu použití zajišťovacích úkonů podle hlavy IV. tr. ř. O použití takového prostředku rozhoduje usnesením senát (stížnost proti němu není přípustná).

Před povolením obnovy je možno na návrh státního zástupce, který podal návrh na obnovu v neprospěch obviněného zajistit obviněného a vzít jej do vazby. Jde o výjimku ze zásady, že trestně stíhat určitou osobu a v této souvislosti provádět procesní úkony proti ní pro týž skutek je možno až po zrušení původního rozhodnutí v řízení o mimořádném opravném prostředku.³⁶

V případě návrhu na obnovu řízení ve prospěch obviněného může soud na základě nových skutečností a důkazů odložit nebo přerušit výkon trestu uložený původním rozhodnutím. Účelem takového postupu je zabránit možné újmě, která by obviněnému mohla vzniknout. Proti usnesení soudu není přípustná stížnost.

³⁶ Srov. ŠÁMAL, Pavel. *Opravné prostředky v trestním řízení: stížnost pro porušení zákona, obnova řízení*. Praha: C.H.Beck, 1999. s.132. ISBN 80-7179-249-7.

3.8 Rozhodnutí o návrhu na obnovu řízení

O návrhu na povolení obnovy soud může rozhodnout jen tak, že obnovu povolí nebo návrh zamítne; v obou případech rozhoduje usnesením. Je-li návrh vzat zpět, předseda senátu takové zpětvzetí vezme na vědomí.

3.8.1 Zamítnutí návrhu

Ustanovení § 283 tr. ř. vymezuje pod písm. a) až c) formální důvody a pod písm. d) materiální důvody, pro které soud návrh zamítne. Formálními důvody jsou, je-li návrh podán osobou neoprávněnou (tj. mimo okruh osob uvedených v § 280 odst. 2, 3 tr. ř.), směřuje-li návrh proti rozhodnutí nebo jeho výroku, proti němuž obnova není přípustná nebo je vyloučena podle § 279 tr. ř. (návrh nesměřuje proti pravomocnému rozhodnutí, kterým bylo trestní stíhání zastaveno nebo postoupeno jinému orgánu, nebo byl-li návrh v neprospěch obviněného podán i přes důvody § 279 tr. ř. a nastane-li relevantní okolnost až po právní moci rozhodnutí o zastavení trestního stíhání, přičemž bude existovat v době rozhodování o návrhu na obnovu).

V nedávné době se Ústavní soud opětovně vyjádřil k počátku běhu lhůty k podání stížnosti proti usnesení, kterým byl zamítnut návrh na obnovu řízení. Usnesením Okresního soudu v M. ze dne 26. 11. 2008 byl podle § 283 písm. d) tr. ř. zamítnut návrh na povolení obnovy řízení podle § 282 odst. 3 tr. ř. zamítnuta žádost o odklad výkonu trestu odnětí svobody z rozsudku téhož soudu ze dne 6. 2. 2008. Stížnost obviněného proti tomuto usnesení Krajský soud v P. svým usnesením ze dne 27. 1. 2009 podle § 148 odst. 1 písm. b) tr. ř. zamítl. Vycházel přitom ze skutečnosti, že stížností napadené usnesení bylo vyhlášeno ve veřejném zasedání dne 26. 11. 2008, na které se stěžovatel nedostavil, účastnili se ho však dva jeho obhájci, kteří po vyhlášení uvedli, že si ponechávají lhůtu k případnému podání stížnosti. Stížnost však byla podána až dne 29. 12. 2008, tedy opožděně, protože třídní lhůta k jejímu podání dle § 143 odst. 1 tr. ř., která začala běžet od oznámení prvostupňového rozhodnutí stěžovatelovým obhájcům jeho vyhlášením, uplynula dnem 1. 12. 2008. Toto usnesení napadl stěžovatel ústavní stížností. Ústavní soud zjistil, že usnesení obvodního (správně okresního) soudu bylo doručeno stěžovatelovým obhájcům dne 29. 12. 2008 a 5. 1. 2009, samotnému stěžovateli pak 2. 1. 2009 a že stížnost byla podána k poštovní přepravě dne 29. 12. 2008 a 7. 1. 2009. S odkazem na svoji předchozí judikaturu stěžovateli vyhověl a usnesení stížnostního soudu zrušil. Návrh na odklad vykonatelnosti okresního soudu zamítl jako nedůvodný, neboť za situace kdy stěžovatel už do výkonu trestu nastoupil, nemohlo by být dosaženo jeho

odložení.

Otázkou, zda lhůta k podání stížnosti proti usnesení, jímž byl zamítnut návrh na obnovu řízení, běží od vyhlášení tohoto usnesení nebo až od doručení jeho opisu, již Ústavní soud řešil v nálezu ze dne 10. 3. 2005 sp. zn. III. ÚS 303/04 a ze dne 5. 1. 2006 sp. zn. III. ÚS 457/05, a to tak, že rozhodné je datum doručení. Pokud stížnostní soud vycházel z data vyhlášení usnesení, a v důsledku toho stížnost proti uvedenému rozhodnutí nesprávně zamítl jako opožděně podanou, porušil tím stěžovatelovo ústavně zaručené právo na soudní ochranu a na spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.³⁷

Materiální důvody spočívají v neexistenci důvodů obnovy podle § 278 tr. ř. (nejsou-li v návrhu uplatněny skutečnosti či důkazy, které by byly orgánům činným v trestním řízení při předcházejícím řízení neznámé, nebo by nemohly samy o sobě či spolu s už dříve známými vést ke změně rozhodnutí o vině, trestu nebo nároku na náhradu škody).

Tak například odsouzený podal návrh na povolení obnovy řízení, v němž byl rozsudkem Krajského soudu v B. B. ze dne 27. 9. 1985 ve spojení s rozsudkem Nejvyššího soudu SSR z 28. 11. 1985 uznán vinným pro trestný čin znásilnění podle § 241 ods. 1, 2 písm. b) Tr. zák. a byl mu uložen desetiletý trest odnětí svobody. Návrh odůvodnil tím, že jeho vina byla vykonstruovaná, že nebyla akceptována jeho obhajoba, že v přípravném řízení byl fyzicky a psychicky donucen k přiznání, že nebyly provedeny všechny důkazy svědčící v jeho prospěch. Krajský soud v B. B. usnesením ze dne 22. 5. 1987 návrh na povolení obnovy řízení podle § 283 písm. d) Tr. por. jako nedůvodný zamítl, neboť nevyšly najevo žádné nové skutečnosti nebo důkazy předtím soudu neznámé. Ve stížnosti proti tomuto usnesení odsouzený namítal závažné chyby v počátečním stadiu vyšetřování. Stížnostní soud stížnost odsouzeného podle § 148 ods. 1 písm. c) Tr. por. zamítl:

V konaní o povolenie obnovy nemože súd preskúmavať zákonnosť postupu v povodním konaní v tom smere, či sa súd při rozhodovaní vyrovnal so všetkými okolnosťami a obhajobou obvineného, či rešpektoval zásadu bezprostrednosti a ústnosti při dokozovaní apod..³⁸

Návrh na povolení obnovy řízení ve prospěch odsouzeného podle § 277 a násl. tr. ř. nelze zamítnout podle § 283 písm. d) tr. ř. jen proto, že v mezidobí nastal ve věci, v níž se oprávněná osoba obnovy domáhá, účinek, že se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen.

³⁷ Viz. nálezu Ústavního soudu ze dne 4. 3. 2010, sp. zn. III. ÚS 389/09.

³⁸ Viz. rozhodnutí NS SSR ze dne 24. 8. 1987, sp. zn. 2 To 39/87 (ASPI č. JUD3286CZ).

Obnova řízení ve prospěch odsouzeného totiž není ani v takovém případě vyloučena. Takový závěr vyvodil Krajský soud v Č. B., když rozhodoval o stížnosti odsouzeným zvoleného obhájce D. proti usnesení Okresního soudu v Č. K. ze dne 24. 9. 2001, kterým byl zamítnut jeho návrh na obnovu řízení vedeného tamním soudem s odůvodněním, že odsouzení, jehož se týká návrh na obnovu řízení, bylo usnesením soudu zahlazeno, takže nejsou dány důvody obnovy podle § 278 odst. 1 tr. ř. Stížnostní soud soudu prvního stupně vytkl, že se nezabýval skutečnými důvody, které vyplývaly z návrhu na obnovu řízení a že se nezabýval věcí z pohledu ustanovení § 278 tr. ř., které vymezuje podmínky obnovy. Napadené usnesení zrušil a okresnímu soudu uložil, aby ve věci znovu jednal a rozhodl.³⁹

Proti usnesení, jímž byl zamítnut návrh na obnovu řízení je přípustná stížnost, kterou lze podat ve lhůtě tří dnů; tato lhůta počíná běžet až od doručení opisu usnesení.⁴⁰

Usnesení, který bylo rozhodnuto o návrhu na povolení obnovy řízení podle § 283 tr. ř. nebo podle § 284 tr. ř., nelze považovat za rozhodnutí ve věci samé ve smyslu § 265a odst. 1, 2 tr. ř., proto proti němu není přípustné dovolání, a to ani kdyby původní rozhodnutí, jehož se návrh na obnovu týkal, bylo rozhodnutím ve věci samé v uvedeném smyslu.⁴¹

3.8.2 *Povolení obnovy řízení*

Shledá-li soud po provedeném řízení návrh na obnovu řízení dostatečně podložený a důvodným, povolí obnovu řízení a současně zcela nebo zčásti napadené rozhodnutí zruší. Bez takového výroku nelze v obnoveném řízení pokračovat. Částečné zruší napadené rozhodnutí, pokud je návrh na obnovu důvodný jen zčásti. Celé napadené rozhodnutí zruší jen, pokud nové návrhem uplatňované skutečnosti a důkazy dostatečně přesvědčivě znemožňují existenci předchozího napadeného rozhodnutí. V této souvislosti musí soud vždy pečlivě zvažovat, zda není možné oddělení části rozhodnutí, na něž důvody obnovy nedopadají, a v souladu s požadavkem stability pravomocného rozhodnutí a právní jistoty nelze zachovat alespoň jeho

³⁹ Viz. rozhodnutí Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 31. 10. 2001, sp. zn. 3 To 833/2001 (ASPI č. JUD23165CZ).

⁴⁰ Srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 10. 3. 2005 sp. zn. III. ÚS 303/04, nálezy Ústavního soudu ze dne 5. 1. 2006 sp. zn. III. ÚS 457/05 a nálezy Ústavního soudu ze dne 4. 3. 2010, sp. zn. III. ÚS 389/09.

⁴¹ Viz. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 3. 9. 2002, sp. zn. 3 Tdo 438/2002.

Ze zákonné dikce ustanovení § 284 odst. 1 tr. ř. je patrné, že součástí rozhodnutí o tom, že se obnova povoluje, musí být i výslovně učiněný výrok o tom, že se rozhodnutí o tom, že se rozhodnutí, jehož se návrh na obnovu týká, zrušuje a pokud se nezrušuje v celém rozsahu, musí být jednoznačně vyjádřeno, v jaké části se toto rozhodnutí zrušuje. Z citovaného ani jiného zákonného ustanovení nelze dovodit, že by snad došlo ke zrušení předmětného rozhodnutí přímo ze zákona i bez zvláštního rozhodnutí soudu, pokud byla obnova povolena. Bez výroku o zrušení rozhodnutí nebo jeho části nelze v řízení po povolení obnovy pokračovat. V pokračování totiž brání překážka věci rozhodnuté ve smyslu ustanovení § 11 odst. 1 písm. f) tr. ř., z jejíž formulace je patrné, že předchozí pravomocné meritorní rozhodnutí ve věci nebrání v pokračování trestního stíhání téhož obviněného pro týž skutek jen tehdy, jestliže bylo takové rozhodnutí v předepsaném řízení skutečně zrušeno.⁴³

S výše uvedenými závěry je v souladu například i rozsudek Nejvyššího soudu ČR, jímž byl posuzován následující postup obecných soudů. Rozsudkem Okresního soudu v N. ze dne 17. 2. 2000 byl obviněný G. Uznán vinný trestným činem ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1 tr. zák., za to mu byl uložen trest odnětí svobody v trvání pěti měsíců, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu jednoho roku; kromě toho bylo rozhodnuto o náhradě škody. Na základě odvolání obviněného věc projednal Krajský soud v H. K., který rozsudkem ze dne 6. 4. 2000 napadený rozsudek v celém rozsahu zrušil, rozhodl sám znovu ve věci tak, že na v podstatě stejném skutkovém základě uznal obviněného G. Opět vinným trestným činem ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1 tr. zák., přičemž stejným způsobem jako soud prvního stupně rozhodl i o trestu a o náhradě škody. Usnesením Okresního soudu v N. ze dne 26. 4. 2001 byl podle § 283 písm. d) tr. ř. za použití § 278 odst. 1 tr. ř. zamítnut návrh obviněného na povolení obnovy řízení, které skončilo rozsudkem Okresního soudu v N. ze dne 17. 2. 2000 ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v H. K. ze dne 6. 4. 2000. Ke stížnosti obviněného rozhodl Krajský soud v H. K. usnesením ze dne 17. 10. 2001 tak, že:

Z podnětu stížnosti odsouzeného se napadené usnesení podle § 149 odst. 1 písm. a) tr. ř. zrušuje a nově se rozhoduje tak, že podle § 284 odst. 1 tr. ř. se povoluje obnova řízení v trestní věci Okresního soudu v N., které skončilo rozsudkem téhož soudu ze dne 17. 2. 2000 ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v H. K. ze dne 6. 4. 2000. Rozsudek Krajského soudu v H. K. ze dne 6. 4. 2000 se v celém rozsahu zrušuje. Podle § 284 odst. 2 tr. ř. se věc vrací státnímu zástupci k došetření.

⁴² Srov. ŠÁMAL, Pavel. *Opravné prostředky v trestním řízení: stížnost pro porušení zákona, obnova řízení*. Praha: C.H.Beck, 1999. s.137. ISBN 80-7179-249-7.

⁴³ Viz. rozhodnutí NS ČR ze dne 18. 10. 1972, sp. zn. 5 Tz 21/72 (ASPI č. JUD1539CZ) a rozhodnutí NS ČR ze dne 7. 10. 1998, sp. zn. 5 Tz 115/98 (ASPI č. JUD12301CZ).

Proti tomuto usnesení podal ministr spravedlnosti ČR stížnost pro porušení zákona ve prospěch obviněného G., v níž vytýkal porušení zákona v ustanovení § 284 odst. 1 tr. ř. Nejvyšší soud rozsudkem ze dne 20. 3. 2002 rozhodl, že usnesením Krajského soudu v H. K. ze dne 17. 10. 2001, pokud jím nebyl zrušen rozsudek Okresního soudu v N. ze dne 17. 2. 2000, byl porušen zákon v ustanovení § 284 odst. 1 tr. ř. v neprospěch obviněného G. Krajskému soudu v H. K. přikázal, aby napadené usnesení ze dne 17. 10. 2001 doplnil výroky, že se ruší i rozsudek Okresního soudu v N. ze dne 17. 2. 2000 a že obnova řízení se povoluje ve prospěch obviněného. Pochybení Krajského soudu v H. K. v napadeném usnesení shledal v tom, že nezrušil i rozsudek Okresního soudu v N. Toto rozhodnutí sice bylo zrušeno v odvolacím řízení rozsudkem Krajského soudu v H. K. ze dne 6. 4. 2000, avšak tento rozsudek byl napadeným usnesením téhož soudu v řízení o obnově zrušen v celém rozsahu, takže pozbyla platnosti i jeho zrušující část; je zřejmé, že rozsudek Okresního soudu v N. doposud zrušen nebyl, ač byla povolena obnova tohoto řízení a věc byla vrácena státnímu zástupci k došetření. Další pochybení spočívalo v absenci výslovného vyjádření, že se obnova řízení povoluje ve prospěch obviněného. Přesné uvedení této okolnosti je odůvodněno důsledky pro obviněného v obnoveném řízení, např. zákaz *reformace in peius*.⁴⁴

V jiné věci Nejvyšší soud ČR zaujal stanovisko, že rozhodnutí, jímž bylo zastaveno trestní stíhání proto, že o skutku již bylo pravomocně rozhodnuto rozsudkem soudu nebo usnesením o zastavení trestního stíhání a toto rozhodnutí nebylo v předepsaném řízení zrušeno (§ 11 odst. 1 písm. f/ tr. ř.), není rozhodnutím obsahově navazujícím na původní rozsudek, popř. na původní usnesení o zastavení trestního stíhání ve smyslu § 269 odst. 2 popř. § 284 odst. 1 tr. ř. , které by po zrušení původního rozsudku, popř. původního usnesení o zastavení trestního stíhání na základě stížnosti pro porušení zákona nebo návrhu na obnovu řízení bylo třeba zrušit proto, že pozbylo podkladu. Takové rozhodnutí nebrání tomu, aby se po zrušení původního rozsudku nebo původního usnesení o zastavení trestního stíhání pokračovalo v dřívějším trestním stíhání.⁴⁵

Při povolení obnovy řízení, které skončilo rozsudkem je nutné dodržovat stanovené postupy. Zruší-li soud, byť i jen zčásti, výrok o vině, zruší vždy také celý výrok o trestu (v tomto případě se považuje za jeden celek) a všechny výroky, které měly ve výroku o vině svůj

⁴⁴ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. 3. 2002, sp. zn. 4 Tz 13/2002.

⁴⁵ Viz. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 10. 1981, sp. zn. 4 Tz 31/81.

podklad, jakož i další obsahově navazující rozhodnutí (výrok o náhradě škody; pokud by k obnově řízení došlo jen v tomto výroku, soud po jeho zrušení poškozeného odkáže na řízení občanskoprávní nebo na jiný příslušný orgán). Naopak výrok o vině lze zrušit zčásti tam, kde se jedná o opakování téhož trestného činu, nebo o více trestných činů. O pokračujícím trestném činu se musí rozhodnout jako o celku.

*Jestliže soud povolí obnovu řízení a zruší výrok o vině, musí vždy podle § 284 odst. 1 tr. ř. zrušit i výrok o trestu, který má ve výroku svůj podklad, a to i tehdy, jde-li o trest, který byl jako souhrnný uložen v jiné trestní věci. Není přitom rozhodné, kterým soudem byl trest uložen.*⁴⁶

Pokud soud povolí obnovu řízení, které skončilo usnesením soudu o zastavení trestního stíhání včetně schválení narovnání, o postoupení věci jinému orgánu, o podmíněném zastavení trestního stíhání, nebo v otázce viny, může současně věc vrátit státnímu zástupci k došetření, ukáže-li se potřeba objasnění věci. Takový postup je obligatorní tam, kde obnovu řízení povolil krajský soud a v němž jako soud prvního stupně rozhodl okresní soud. Ve výroku o vrácení věci soud musí uvést skutečnosti, které je třeba doplnit a čeho se doplnění týká.

Z principu vázanosti soudu návrhem na obnovu řízení zákon připouští výjimky. Jde jednak o shora vyložené ust. § 284 odst. 1 věty druhé tr. ř. (zrušení výroků navazujících na zrušený výrok o vině), jednak o ust. § 285 tr. ř. vymežující tzv. *beneficio cohaesionis* - dobrodiní záležející v souvislosti, podle něhož soud povolí obnovu řízení ve prospěch spoluobviněného nebo zúčastněné osoby, o nichž bylo rozhodnuto ve stejném řízení tímž rozhodnutím, když důvod zrušení rozhodnutí u obviněného svědčí také v jejich prospěch. Musí se jednat o důvod společný, který se nezkoumá samostatně ve vztahu k jednotlivým osobám. Nemůže jít o důvod, který se u každé z uvedených osob posuzuje zvlášť (trestní odpovědnost, forma zavinění, poměry a možnost nápravy obviněného). Jsou-li splněny uvedené podmínky, soud musí takovou obnovu povolit (za současného zrušení rozhodnutí nebo jeho části i ve prospěch těchto dalších osob). Učiní tak samostatným výrokiem, proti kterému je přípustná stížnost s odkladným účinkem. Spoluobviněný nebo zúčastněná osoba může podat stížnost i pro případ, že soud takový výrok nevynesl a že z uvedeného důvodu bylo povoleno obnovu řízení namíste.

⁴⁶ Viz. rozhodnutí NS ČR ze dne 21. 10. 1988, sp. zn. 4 Tz 35/88.

O návrhu na povolení obnovy soud rozhoduje ve veřejném zasedání, a to formou usnesení. To je možno napadnout stížností, jež má odkladný účinek způsobující, že do doby než-li bude o stížnosti rozhodnuto, nemůže se ve věci konat obnovené řízení.

Kontradiktornost se v soudním procesu nevztahuje jen na dokazování (např. ve smyslu čl. 6 odst. 3 písm. d/ Úmluvy), ale zahrnuje i právo seznámit se s argumenty předloženými druhou stranou a vyjádřit se k nim. Dle Evropského soudu pro lidská práva nemůže být soudní rozhodnutí založeno na ničem, co nebylo předmětem diskuse stran, resp. co jim nebylo předloženo k diskusi. Tato diskuse nemusí mít vždy nutně ráz ústního slyšení, zpravidla je však veřejné projednání věci za přítomnosti stran zároveň nejlepším předpokladem kontradiktornosti. Byť se v obnovovacím řízení nejedná o meritu trestního řízení (o vině a trestu), toto řízení je svým charakterem v řadě ohledů analogické fázi trestního řízení probíhající před soudy ve věci samé. Dokazování prováděné v obnovovacím řízení s cílem zjistit, zda tu jsou navrhovatelem tvrzené nové důkazy nebo skutečnosti ve smyslu § 278 odst. 1 tr. ř., se nemůže vymykat zásadě volného hodnocení důkazů dle § 2 odst. 6, ani zásadám ústnosti a bezprostřednosti dle § 2 odst. 11, 12 tr. ř. Důkazní řízení musí mít kontradiktorní charakter, který v neveřejném zasedání zajištěn být nemůže. Rozhoduje-li soud druhého stupně o stížnosti směřující proti rozhodnutí nalézacího soudu, jímž byla povolena obnova, může ve smyslu § 149 odst. 1 písm. a) tr. ř. napadené usnesení zrušit a sám návrh na povolení obnovy zamítnout dle § 283 písm. d) tr. ř. (tzn. pro nedůvodnost na základě skutkových úvah) jen způsobem uvedeným v ust. § 286 odst. 1 tr. ř., tedy ve veřejném zasedání. Opačný výklad by byl v závažném rozporu s požadavkem kontradiktornosti procesu a dokazování.⁴⁷

V neveřejném zasedání soud může zamítnout návrh na obnovu řízení z důvodů uvedených v § 283 písm. a) až c) tr. ř. a z důvodu uvedeného pod písm. d) jen v tom případě, že návrh opřený o tytéž skutečnosti a důkazy byl už dříve pravomocně zamítnut a nově podaný návrh je jen jeho opakováním.

Je-li opakovaný návrh na povolení obnovy řízení sice založen na shodných skutkových námitkách jako zamítnutý návrh dřívější, avšak uváděné shodné skutečnosti jsou podloženy jinými (novými) důkazy, nelze návrh projednat v neveřejném zasedání podle § 286 odst. 2 věta druhá tr. ř., ale musí se konat veřejné zasedání podle § 286 odst. 1 tr. ř..⁴⁸

⁴⁷ Viz. náleží ÚS ze dne 26. 8. 2010, sp. zn. III. ÚS 608/10.

⁴⁸ Viz. rozhodnutí NS ČR ze dne 4. 2. 1991, sp. zn. 6 To 2/91.

Oprávněnými k postupu proti rozhodnutí o obnově řízení jsou státní zástupce, obviněný, spoluobviněný a zúčastněná osoba v případě uplatnění či neuplatnění beneficia cohaesionis, případně obhájce či zákonný zástupce u osob, jež jsou zbaveny způsobilosti k právním úkonům, nebo je tato omezena. Oprávněným k podání stížnosti je rovněž poškozený. Jestliže poškozený je osobou, která může být rozhodnutím o obnově přímo dotčena, potom je současně i osobou oprávněnou podat stížnost proti rozhodnutí o návrhu na obnovu řízení.⁴⁹ Jde zejména o případy, kdy je obnova povolena výhradně ve výroku o náhradě škody.

Vyrozumět poškozeného o veřejném zasedání konaném o návrhu na povolení obnovy řízení je třeba podle § 233 odst. 1 tr. ř. jen v těch případech, je-li návrh na povolení obnovy řízení podán proto, že vyšly najevo skutečnosti nebo důkazy soudu dříve neznámé, které by mohly samy o sobě nebo ve spojení se skutečnostmi a důkazy známými už dříve odůvodnit jiné rozhodnutí o přiznaném nároku poškozeného na náhradu škody. Poškozený má právo podat stížnost proti usnesení o povolení obnovy řízení pouze tehdy, byla-li obnova povolena výslovně ve výroku o přiznaném nároku poškozeného na náhradu škody.⁵⁰

3.9 Řízení po povolení obnovy (*iudicium rescissorium*)

Po právní moci usnesení o povolení obnovy řízení začíná tzv. obnovené řízení. Na jeho konci může být rozhodnutí zcela shodné nebo naprosto odlišné od rozhodnutí původního. Jeho průběh se řídí obecnými ustanoveními trestního řádu a závisí na tom, do jakého stádia dospělo řízení původní. Jeho úkolem je zčásti nebo vcelku opětovně věc projednat a ve věci rozhodnout. Na obnovené řízení se užije obecná zákonná úprava platná v době projednávání této věci a posuzuje se podle skutečností v této době známých.

Skončilo-li původní řízení usnesením státního zástupce o zastavení trestního stíhání, o podmíněném zastavení trestního stíhání nebo o postoupení věci jinému orgánu, nebo usnesením soudu o schválení narovnání tam, kde dosud nebyla podána obžaloba, pokračuje se v přípravném řízení, a to tam, kde skončilo. Při objasňování skutečností potřebných pro rozhodnutí se vychází ze skutečností a důkazů původně známých i těch, které vyšly nově najevo v obnovovacím řízení. Orgány činné v trestním řízení nadto musí postupovat tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, tj. z vlastní iniciativy případně i doplnit dokazování nad rámec skutečností a důkazů obsažených v návrhu na obnovu řízení.

⁴⁹ Srov. JELÍNEK, Jiří. O obnově trestního řízení. *Právo a zákonnost*. 1991, č. 3, s. 167.

⁵⁰ Srov. stanovisko trestního kolegia NS ČR ze dne 22.1.1991, sp. zn. Tpj 89/90.

Ústavní soud odmítl ústavní stížnost, kterou stěžovatel podal proti rozhodnutím, kterými byla povolena obnova řízení v jeho neprospěch, a současně bylo zrušeno usnesení vyšetřovatele Policie ČR, jímž bylo podle ust. § 172 odst. 1 písm. c) tr. ř. zastaveno trestní stíhání jeho osoby. Stížnost odůvodnil tím, že nebyl stíhán zákonným způsobem. Ústavní soud přihlédl k ust. § 288 odst. 1 tr. ř. a uzavřel, že řízení po povolení obnovy navazuje na řízení předcházející, tvoří s ním jeden celek a v tomto řízení má stěžovatel dostatek procesních prostředků k ochraně svých práv; proto ústavní stížnost odmítl podle § 43 odst. 1 písm. f) zák. č. 182/1993 Sb. jako návrh, který je nepřipustný podle ust. § 75 odst. 1 cit. zákona.

Podle ust. § 72 odst. 1 písm. a) zák. č. 182/1993 Sb. je fyzická nebo právnická osoba oprávněna podat ústavní stížnost, jestliže tvrdí, že pravomocným rozhodnutím v řízení, jehož byla účastníkem, bylo porušeno její základní právo nebo svoboda zaručená ústavním zákonem nebo mezinárodní smlouvou podle článku 10 Ústavy. Toto ustanovení je však nutno vykládat ve vztahu k ust. § 75 odst. 1 téhož zákona, podle něhož je ústavní stížnost nepřipustná, jestliže stěžovatel nevyčerpal všechny procesní prostředky, které mu zákon k ochraně jeho práva poskytuje.⁵¹

V přípravném řízení se pokračuje také po povolení obnovy řízení skončeného rozsudkem, trestním příkazem, usnesením soudu o zastavení trestního stíhání, o schválení narovnání a vrácení věci státnímu zástupci k došetření. Byla-li v takovém případě povolena obnova jen pro některý z trestných činů, za které byl předchozím rozsudkem uložen úhrnný nebo souhrnný trest, soud po právní moci usnesení o povolení obnovy takovou věc vyloučí a ve veřejném zasedání stanoví rozsudkem přiměřený trest za zbývající trestné činy; přitom vychází ze situace v době původního rozhodování. Přiměřený trest se stanoví podle vzájemného poměru závažnosti trestných činů, ohledně nichž byla povolena obnova, a trestných činů, ohledně nichž zůstal výrok o vině nedotčen. Pokud na obviněného bude po vrácení věci státnímu zástupci k došetření a po skončení přípravného řízení následně podána obžaloba za další skutek, ohledně něhož byla povolena obnova, a bude opětovně shledán vinným, soud mu uloží souhrnný trest a současně zruší výrok o trestu (s omezením plynoucím z § 289 písm. b/ tr. ř.).

V ostatních případech soud, který obnovu povolil, pokračuje v řízení na prvním stupni na podkladě původní obžaloby. Při zjišťování skutečného stavu věci soud musí provést i důkazy provedené před obnovou a hodnotit je s důkazy provedenými po povolení vcelku a

⁵¹ Srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 28. 2. 1995, sp. zn. I. ÚS 97/94.

pokud si odporují, je povinen se s takovými rozpory vypořádat zákonem stanoveným způsobem a v odůvodnění svého rozhodnutí pak vyložit, jakými úvahami se při hodnocení rozporných důkazů řídil.

Pokud soud spolu s povolením obnovy řízení ruší původní rozhodnutí ve výroku o nepodmíněném trestu odnětí svobody, přičemž odsouzený takový trest vykonává, musí neprodleně po právní moci usnesení rozhodnout o vazbě. Důvody vazby posuzuje dle ust. § 67 tr. ř. a rozhoduje usnesením, proti kterému je přípustná stížnost.

Nejvyšší soud ČR projednával stížnost obviněného B. podanou proti usnesení Vrchního soudu v P. ze dne 11. 10. 2001 v trestní věci vedené u Městského soudu v P. Napadeným usnesením byl obviněný vzat do vazby z důvodů uvedených v § 67 odst. 1 písm. a), c) tr. ř. s tím, že vazba počíná dnem 27. 9. 2001. Bylo vydáno poté, kdy usnesením Městského soudu v P. ze dne 28. 6. 2001 podle § 284 odst. 1 tr. ř. povolil obnovu řízení v trestní věci vedené u Okresního soudu v T. proti obviněnému B. s ohledem na další trestní věc vedenou proti témuž obviněnému u Policie ČR, Úřadu vyšetřování hl. m. P. V souvislosti s tím byl zrušen trestní příkaz Okresního soudu v T. ze dne 11. 10. 1999 ve výroku o vině, trestu i náhradě škody a věc byla podle § 284 odst. 2 tr. ř. vrácena státnímu zástupci k došetření. Stížnost obviněného proti usnesení o povolení obnovy řízení Vrchní soud v P. usnesením ze dne 27. 9. 2001 jako nedůvodnou zamítl. V době, kdy usnesení o povolení obnovy řízení nabylo právní moci, obviněný vykonával trest odnětí svobody uložený mu trestním příkazem z r. 1999. Ve své stížnosti proti usnesení Vrchního soudu v P., jímž byl vzat do vazby, namítl, že lhůta 14 dnů, po jejímž uplynutí bylo rozhodnuto o vazbě, nesplňuje požadavek neprodlenosti. Nejvyšší soud ČR podle § 149 odst. 1 tr. ř. usnesení Vrchního soudu v P. zrušil. Dospěl k závěru, že požadavkem učinit neprodleně rozhodnutí podle § 287 tr. ř. zákon sleduje, aby byla co nejvíce minimalizována doba, po kterou je omezena osobní svoboda obviněného poté, co zrušením výroku o uloženém trestu odnětí svobody odpadl právní důvod k dalšímu setrvání obviněného ve věznici. O vazbě musí být rozhodnuto ihned po nabytí právní moci usnesení o povolení obnovy řízení, tzn. bez jakýchkoli průtahů:

Uvedenému zákonnému příkazu nevyhovuje, pokud soud rozhodne o vazbě až po uplynutí 14 dnů od doby, kdy nabylo právní moci rozhodnutí o povolení obnovy řízení spojené se zrušením výroku o vykonávaném trestu odnětí svobody, aniž prováděl či musel provádět jakékoli došetření ohledně důvodnosti vazby.⁵²

⁵² Viz. usnesení NS ČR ze dne 7. 11. 2001, sp. zn. 5 Tvo 160/2001.

Byla-li obnova řízení povolena výhradně ve prospěch obviněného, zákon s tím spojuje další důsledky. Je přitom nerozhodné, zda v konečném důsledku by bylo vydáno rozhodnutí ve věci, které by bylo pro obviněného příznivější.

Předně nesmí být obviněnému novým rozsudkem uložen trest přísnější, než jaký mu byl uložen původním rozsudkem. *Zákaz reformationis in peius* (změny k horšímu) v obnoveném řízení je zúžen jen na výrok o trestu, tzn. že obviněného lze v novém řízení uznat vinným i těžším trestným činem, nelze mu ale za něj uložit přísnější trest, než byl ten původní. Takový zákaz platí jak pro soud rozhodující v obnoveném řízení, tak i pro další navazující stádia trestního stíhání, a to do právní moci nového rozsudku.

Byl-li po povolení obnovy řízení, navržené ve prospěch obviněného, zrušen pravomocný rozsudek ve výroku o trestu odnětí svobody a obviněnému je v novém řízení ukládán souhrnný trest odnětí svobody, nelze s přihlédnutím k § 289 písm. b) tr. ř. zhoršit postavení obviněného a uložit mu souhrnný trest odnětí svobody přísnější, než odpovídá součtu dosud uložených samostatných trestů.⁵³

Nejvyšší soud ČR v rámci rozhodování o stížnosti pro porušení zákona podané ministrem spravedlnosti ČR v neprospěch obviněného B proti pravomocnému rozsudku Okresního soudu v K. ze dne 8. 3. 1999 posuzoval možnost nápravy pochybení nalézacího soudu ve prospěch obviněného cestou stížnosti pro porušení zákona. Napadeným rozsudkem okresního soudu byl obviněný uznán vinným trestným činem krádeže jako zvláště nebezpečný recidivista a trestným činem neoprávněného užívání cizí věci a za to mu byl uložen souhrnný trest odnětí svobody v trvání 10 let a bylo jím rozhodnuto i o náhradě škody; současně byl zrušen výrok o trestu z rozsudku Okresního soudu v K. ze dne 2. 9. 1998, jakož i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Odvolání obviněného proti tomuto rozsudku bylo usnesením Krajského soudu v O. ze dne 20. 4. 1999 jako nedůvodné zamítnuto. Ve stížnosti pro porušení zákona byla namítána nesprávná aplikace ust. § 35 odst. 2 tr. zák. o souhrnném trestu s odůvodněním, že v napadené trestní věci Okresního soudu v K. bylo rozhodováno o trestných činech, kterých se obviněný dopustil v době od 3. 6. do 13. 6. 1996 celkem 6 útoky, o části těchto útoků již bylo rozhodnuto rozsudkem Okresního soudu v K. ze dne 1. 9. 1996, který nabyl právní moci dnem vyhlášení. Vzhledem k tomu, že později vyšly najevo další útoky obviněného kvalifikované jako trestný čin krádeže, které byly dalšími útoky pokračujícího

⁵³ Viz. rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci ze dne 15. 8. 1997, sp. zn. 31 To 419/97.

trestného činu krádeže, pro které již obviněný byl odsouzen rozsudkem z r. 1996, byla usnesením Okresního soudu v K. ze dne 25. 2. 1998 povolena obnova řízení a rozsudek téhož soudu byl v celém rozsahu zrušen a věc vrácena státnímu zástupci k došetření. Po novém podání obžaloby u Okresního soudu v K. byla předmětná věc vedena pod novou sp. zn. a rozsudkem v této věci ze dne 8. 3. 1999 bylo rozhodnuto o všech útocích uvedeného pokračujícího trestného činu krádeže obviněného, Okresní soud v K. proto pochybil, pokud uložil souhrnný trest k rozsudku ze dne 2.9.1998. Ministr spravedlnosti ve stížnosti pro porušení zákona uvedl, že jestliže obviněný spáchal další trestný čin po právní moci prvního odsuzujícího rozsudku soudu prvního stupně, třeba tento rozsudek byl v pozdějším řízení zrušen a v téže věci byl vyhlášen nový rozsudek, kterému spáchání dalšího trestného činu předcházelo, nejde o souběh trestných činů, ale recidivu a uložení souhrnného trestu je zde vyloučeno. Protože u obou trestních věcí jsou pro uložení trestu splněny podmínky zvláště nebezpečné recidivy, je uložený souhrnný trest zřejmě mírný, součet samostatných trestů by měl jeho výši podstatně překračovat, proto je uložený trest ve zřejmém nepoměru ke stupni nebezpečnosti činu pro společnost. Nejvyšší soud dospěl k následujícím závěrům. V popisovaném případě práva podat opravný prostředek proti rozhodnutí soudu prvního stupně využil pouze obviněný a nikoli v jeho neprospěch též státní zástupce, což mělo za následek, že soud druhého stupně byl vázán § 259 odst. 3 tr. ř. a nemohl napadený rozsudek změnit v neprospěch obviněného, nepřicházelo v úvahu jiné rozhodnutí než zamítnutí odvolání. Poněvadž zákaz *reformace in peius* podmiňoval uvedený postup soudu druhého stupně, na základě něhož se stalo pravomocným a vykonatelným rozhodnutí soudu prvního stupně, je třeba posuzovat rozhodnutí obou soudů jako souvisící celek. Protože stížností pro porušení zákona v neprospěch obviněného nebylo možno napadnout rozhodnutí soudu druhého stupně ani jemu předcházející rozhodnutí soudu prvního stupně, byla jako neoprávněná zamítnuta.

Pokud bylo řízení ve věci ukončeno teprve rozhodnutím odvolacího soudu, který rozhodoval na podkladě odvolání, které podal pouze obviněný, nelze pochybení nalézacího soudu ve prospěch obviněného, s ohledem na zásadu reformace in peius, napravit cestou stížnosti pro porušení zákona podle § 266 odst. 1, popřípadě odst. 2 tr. ř. podanou v neprospěch obviněného.⁵⁴

Dále se do promlčecí doby nezapočítává doba od právní moci původního rozsudku do právní moci usnesení povolujícího obnovu (obviněnému je tím umožněno dosažení plné

⁵⁴ Viz. rozhodnutí NS ČR ze dne 30. 11. 1999, sp. zn. 4 Tz 176/99.

rehabilitace). Po tuto dobu dochází ke stavení promlčecí doby, což vytváří zákonnou překážku, pro kterou pachatele nelze postavit před soud. Pravomocným povolením obnovy řízení tato překážka odpadá a běh promlčecí doby pokračuje. Účelem je zabránit tomu, aby obviněný bezdůvodně unikl trestní odpovědnosti.

Dalším důsledkem je nepřipustnost zastavení trestního stíhání po smrti obviněného (jde o výjimku z ust. § 11 odst. 1 písm. e/ tr. ř. o nepřipustnosti trestního stíhání mrtvé osoby). Jedná se o případy, kdy obviněný zemřel v době od právní moci původního rozhodnutí do právní moci rozhodnutí o povolení obnovy v jeho prospěch. Obviněnému je tak umožněno dosáhnout plné rehabilitace. Uvedené se uplatní i v případě prohlášení obviněného za mrtvého.⁵⁵

Řízení o návrhu na povolení obnovy a rozhodnutí o povolení obnovy řízení nejsou součástí řízení, které by mohl odvolací soud rozhodující o odvolání proti rozsudku vydanému po povolení obnovy přezkoumat jako součást postupu řízení, které předcházelo napadenému rozsudku. Nemůže jej přezkoumat ani Nejvyšší soud rozhodující o stížnosti pro porušení zákona podané proti pravomocnému rozhodnutí vydanému v obnoveném řízení (jako součást řízení předcházejícího napadenému rozhodnutí. Lze jej přezkoumat a případně zrušit toliko na základě stížnosti nebo stížnosti pro porušení zákona podané proti takovému rozhodnutí.

V případě, že obviněný je v obnoveném řízení zproštěn obžaloby, nebo trestní stíhání proti němu bylo zastaveno, nebo byl odsouzen k mírnějšímu trestu, než který na něm byl vykonán na podkladě původního rozhodnutí, má nárok na náhradu škody. Ten je upraven zákonem č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti, ve znění pozdějších předpisů – dále jen zákona – a poškozený jej uplatňuje vůči státu, jehož jménem jedná Ministerstvo spravedlnosti. Poškozeným může být osoba, proti níž se vedlo trestní řízení – obviněný, obžalovaný, odsouzený, zúčastněná osoba a poškozený a i další osoby – svědci, znalci, tlumočníci – o jejichž právech a povinnostech se v určité dílčí fázi řízení rozhoduje, anebo osoby, které jsou oprávněny v určité fázi řízení činit návrhy či podávat opravné prostředky – příbuzní

⁵⁵ Srov. stanovisko trestního kolegia NS ČR sp. zn. Tpjf 21/71 publikované pod R 2/ 77.

obžalovaného, léčebný ústav, výchovné zařízení, zájmové sdružení občanů apod.⁵⁶

Zákon upravuje odpovědnost za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím, rozhodnutím o vazbě, trestu nebo ochranném opatření a nesprávným úředním postupem.

Předpoklady objektivní odpovědnosti státu za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím je vznik škody, pravomocné nezákonné rozhodnutí a příčinná souvislost mezi vznikem škody a vydáním nezákonného rozhodnutí. Musí se přitom jednat o rozhodnutí, které bylo jako nezákonné zrušeno nebo změněno příslušným orgánem – na základě podaného dovolání, stížnosti pro porušení zákona nebo návrhu na obnovu řízení podaného z důvodu porušení povinnosti orgánu činného v trestním řízení -. Rozhodnutím tohoto orgánu je soud rozhodující o náhradě škody vázán. Zvláštním případem je nárok na náhradu škody způsobené zahájením trestního stíhání, které neskončilo pravomocným odsouzením. Ve smyslu právní úpravy odpovědnosti státu za škodu, aby každá majetková újma, způsobená nesprávným nebo nezákonným zásahem státu vůči občanovi, byla odčiněna, soudní praxe dospěla k závěru, že stejný význam jako zrušení pravomocného usnesení o vznesení obvinění – v době od 1. 1. 1994 so 31. 12. 2001 formou pouhého sdělení obvinění nepřipouštějící stížnost proti němu - pro nezákonnost má zastavení trestního stíhání a zproštění obžaloby. Rozhodující je výsledek trestního stíhání a nikoli postup orgánů činných v trestním řízení při zahájení trestního stíhání. Nárok na náhradu škody bude přiznán pouze tehdy, když poškozený využil všechny procesní prostředky, které měl k dispozici za účelem ochrany jeho práva, a to jak řádné, tak i mimořádné – s výjimkou obnovy řízení. Taková podmínka není vyžadována jen, jde-li o případ zvláštního zřetele hodný a nepřiznání nároku pro nesplnění takové podmínky by se jevilo jako nepřiměřená tvrdost. Poškozený by tak musel prokázat, že opravných prostředků nemohl využít v důsledku svého nepříznivého zdravotního stavu, finanční situace apod.

V případě odpovědnosti státu za škodu způsobenou rozhodnutím o vazbě je poškozeným osoba, na které vazba - nerozhodné přitom zda útěková, koluzní či předstižná - byla vykonána, neboli která byla vzata do vazby na základě rozhodnutí soudu – pokud by absentovalo vazební rozhodnutí, šlo by o nesprávný úřední postu. Předpoklady odpovědnosti jsou výkon vazby, vznik škody a kauzální nexus mezi nimi. Základní podmínkou pro vznik

⁵⁶ Srov. BUREŠ,J., DRÁPAL,L., KRČMÁŘ, Z. *Občanský soudní řád I.díl. 7.* vyd. Praha: C.H.Beck, 2006. Beckova edice komentované zákony.s.416. ISBN 80-7179-378-7. a ŠÁMAL.,P.a kol.. *Trestní řád I.díl. 5.* vyd. Praha: C.H.Beck, 2005. Beckova edice Komentované zákony.s.150. ISBN 80-7179-405-8.

práva na náhradu škody způsobené rozhodnutím o vazbě je takový výsledek trestního řízení, při němž nedochází k odsouzení dotyčného, resp. k pravomocnému vyslovení jeho viny za skutek, v souvislosti s nímž byl vzat do vazby. Těmto podmínkám odpovídá zastavení trestního stíhání, zproštění obžaloby a postoupení věci jinému orgánu.⁵⁷

Nárok na náhradu škody vzniká v případech zastavení trestního stíhání v přípravném řízení státním zástupcem, je-li nepochybné, že se nestal skutek, pro který se trestní stíhání vede, není-li tento skutek trestným činem a není důvod k postoupení věci, není-li prokázáno, že skutek spáchal obviněný nebo zanikla-li trestnost činu. Těmto důvodům odpovídají důvody pro zproštění obžaloby v řízení před soudem. Dalším důvodem je zastavení trestního stíhání – ať státním zástupcem či soudem - pro nepřipustnost proto, že je promlčeno, že trestnímu stíhání brání procesní exempce nebo závazek plynoucí z mezinárodní smlouvy, anebo překážka vyplývající ze zásady *ne bis in idem*. Nárok není dán, pokud trestní stíhání bylo zastaveno nebo došlo ke zproštění obžaloby proto, že obviněný nebyl v době v době činu pro nepřičetnost trestně odpovědný, nebo proto, že trestní stíhání je nepřipustné pro milost nebo amnestii prezidenta republiky, nebo pro nedostatek věku či souhlasu poškozeného s trestním stíháním, je-li zákonem vyžadován. Nárok na náhradu škody je dále výslovně zákonem vyloučen za vazbu nařízenou v řízení o vydání nebo předání do ciziny.

Pokud je škoda způsobena rozhodnutím o trestu, je poškozeným odsouzený, který zcela nebo zčásti vykonal uložený trest na základě rozhodnutí obsahujícího výrok o trestu. Odpovědnost státu je dána za škodu vzniklou v příčinné souvislosti s výkonem trestu. I zde je podmínkou, že takové rozhodnutí je po vykonání trestu zrušeno, že pozdější řízení skončí zproštěním obžaloby nebo zastavením trestního stíhání ze stejných důvodů vedoucích ke zprošťujícímu rozsudku – s týmiž modifikacemi uvedenými shora. Právo na náhradu škody svědčí i tomu, kdo byl odsouzen v pozdějším řízení k mírnějšímu trestu, než který na něm byl vykonán na podkladě zrušeného rozhodnutí – například byl uložen trest téhož druhu v nižší výměře, peněžitý trest namísto trestu odnětí svobody, neuložení některého z původně uložených trestů, upuštění od potrestání.

V případě škody způsobené rozhodnutím o ochranném opatření – zabrání věci, ochranné léčení, ochranná výchova - je poškozeným osoba, která takové zcela či zčásti

⁵⁷ *Srov. VOJTEK, Petr. Odpovědnost za škodu při výkonu veřejné moci: komentář. 2. vyd. Praha: C.H.Beck, 2005. Beckovy texty zákonů s komentářem. s.75. ISBN 978-80-7179-644-2.*

vykonala, a to rovněž za předpokladu, že rozhodnutí obsahující takový výrok bylo v pozdějším řízení pro nezákonnost zrušeno.

Ve všech třech skutkových podstatách odpovědnosti státu za škodu shora uvedených zákon právo na náhradu škody vylučuje u toho, kdo si vazbu, odsouzení nebo uložení ochranného opatření zavinil sám, nebo kdo byl zproštěn obžaloby nebo bylo proti němu trestní stíhání zastaveno jen proto, že není za spáchaný trestný čin trestně odpovědný nebo že mu byla udělena milost anebo že trestný čin byl amnestován. Dále jej vylučuje v případech, kdy trestní stíhání neskončilo meritorním rozhodnutím, tj. podmíněným zastavením trestního stíhání a v rámci tzv. narovnání, nebylo-li možno v trestním stíhání pokračovat z důvodu odepření souhlasu poškozeného s trestním stíháním pachatele nebo bylo-li trestní stíhání zastaveno podle § 172 odst. 2 tr. ř. – zjednodušeně vyjádřeno pro neúčelnost.

Stát dále odpovídá za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem, kterým je také porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v zákonné lhůtě a tam, kde zákon žádnou takovou lhůtu nestanoví porušení povinnosti učinit tak v přiměřené lhůtě. Poškozeným je ten, komu takovým postupem byla způsobena škoda, nemusí jím být pouze účastník řízení.

Přiměřenost doby řízení nelze vyjádřit numericky, neboť je podmíněna objektivně charakterem projednávané věci a musí být zkoumána ve světle konkrétních okolností případu, s přihlédnutím ke složitosti věci, chování stěžovatele a chování příslušných orgánů. V případě trestního řízení tak může být významný pro posouzení přiměřenosti jeho délky např. počet spoluobviněných, teritoriální a časový rozsah trestné činnosti či přítomnost mezinárodního prvku. Státu pak nelze přičítat k tíži prodloužení délky řízení dané uplatňováním procesních práv stěžovatelem. Konečně je třeba zkoumat, zda orgány činné v trestním řízení konaly v dané věci plynule. Je úkolem státu a jeho orgánů, aby si vytvořily nástroje, kterými zajistí plnění povinností vyplývajících z jeho zákonů, a tyto nástroje pak příslušně využívat. Složitostí věci lze odůvodnit pouze nutnost řádné činnosti orgánů činných v trestním řízení, nikoli jejich nečinnost nebo činnost, která je díky svému špatnému provádění neefektivní. Trestní řízení je ovládáno zásadou presumpce nevinny, a proto pouhý fakt, že se obviněný nepřiznal k trestné činnosti, nelze uvádět jako důvod k průtahům. Pojem plynulost v trestním řízení je třeba chápat ve světle ústavně zaručených práv stěžovatele a také v kontextu zásady

rychlosti řízení zakotvené v ustanoveních trestního řádu.⁵⁸

Soud rozhodující o náhradě škody je vázán zrušujícím či měnícím rozhodnutím, není oprávněn sám posuzovat zákonnost rozhodnutí vydaného v jiném řízení.

Nejtypičtější majetkovou újmou je ztráta na výdělku – ušlého zisku - , náklady řízení, nemajetková újma spojená s újmou na zdraví – bolestní, ztížení společenského uplatnění -, platební neschopnost v důsledku vzetí do vazby, tj. nemožnost splácet dluhy a úvěry, ušlý zisk z užívání věci v případě propadnutí věci či majetku.

Podmínkou pro případné uplatnění nároku na náhradu škody u soudu je jeho předchozí uplatnění u Ministerstva spravedlnosti. Pokud tento orgán nárok uzná, je třeba nahradit škody do šesti měsíců. Marným uplynutím šestiměsíční lhůty se stát ocitá v prodlení. Teprve po uplynutí této lhůty se poškozený může se svým nárokem obrátit na soud.

Bez ohledu na to, zda byla nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem způsobena škoda, lze podle zákona poskytnout též přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu. Smyslem tohoto relativně nového institutu zavedeného do našeho právního řádu novelou zákona č. 160/2006 Sb. ve světle judikatury Evropského soudu pro lidská práva je kompenzace nepříznivých důsledků vyvolaných nepřiměřenou délkou řízení a jiných negativních dopadů nesprávného úředního postupu nebo nezákonného rozhodnutí do osobnostní sféry poškozeného. Zadostiučinění se poskytuje v penězích, jestliže nemajetkovou újmu není možno nahradit jinak a samotné konstatování porušení práva by se nejevilo jako dostačující; přihlíží se k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k ní došlo. Ke konstatování porušení práva jako formy náhrady může dojít v rámci předběžného projednání nároku na přiměřené zadostiučinění Ministerstvem spravedlnosti, nebo v řízení, v němž je odstraňováno nezákonné rozhodnutí či přezkoumávána správnost úředního postupu, nebo výrokem Ústavního soudu, že bylo porušeno stěžovatelovo právo na spravedlivý proces. Jiná forma náhrady přichází v úvahu zejména v trestním řízení, a to ve formě zmírnění ukládaného trestu přímo v probíhajícím trestním řízení, byly-li v něm shledány neodůvodněné průtahy. Takovýto přístup by konvenoval rozhodovací praxi Evropského soudu pro lidská práva, který nepovažuje stěžovatele za osobu poškozenou tehdy, přihlížely-li vnitrostátní soudy při ukládání trestu k nepřiměřené délce trestního řízení a učinily-li tak dostatečně

⁵⁸ *Srov.* náleží Ústavního soudu ze dne 19. 1. 2005, sp. zn. I. ÚS 641/04.

srozumitelným způsobem, který zároveň splňuje požadavek měřitelnosti a výslovnosti.⁵⁹

Tam, kde nemajetková újma vznikla nesprávným úředním postupem spočívajícím v porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě nebo ve lhůtě přiměřené se podle demonstrativního výčtu hledisek - § 31a odst. 3 zákona - přihlíží zejména k celkové délce řízení, složitosti řízení, jednání poškozeného, kterým přispěl k průtahům v řízení, a k tomu, zda využil dostupných prostředků způsobilých odstranit průtahy v řízení, postupu orgánů veřejné moci během řízení a významu předmětu řízení pro poškozeného. Pro účely trestního řízení pak tato hlediska rozvinul Ústavní soud ve svém shora citovaném nálezu.

V soudní praxi se ustálil názor, že podmínkám České republiky odpovídá odškodnění ve výši 15 000,- Kč za každý rok doby řízení, trvalo-li déle, než by bylo možno považovat za přiměřené k projednání a rozhodnutí věci vzhledem k její skutkové a právní složitosti. Příslušné orgány musí vždy brát v úvahu celkovou dobu řízení a posoudit její přiměřenost. Neodškodňuje se pouze doba, po kterou řízení vykazovalo průtahy; na druhé straně i tam, kde řízení probíhalo plynule, a přesto trvalo neúnosně dlouhou dobu, je třeba odškodnění přiznat. Celková částka přiměřeného zadostiučinění za nemajetkovou újmu se pak může s přihlédnutím ke zjištěním kritériím – u každého o 20 % - korigovat ve směru zvýšení či snížení. Pokud jde o trestní řízení, judikatura s tímto druhem řízení spojuje zvýšený zájem pro poškozeného, zejména jde-li o trestní řízení vazební. Dovodila také, že poškozenému nelze přičítat k tíži, pokud v řízení nevyužil dostupných prostředků způsobilých průtahy v řízení odstranit – návrh na určení lhůty a stížnost na průtahy předsedovi soudu – se závěrem, že je věci státu, aby sám bezprůtahovost řízení zajistil.

Na závěr zákon upravuje promlčení, zejména počátek a délku lhůt, přičemž nemění podstatu promlčení, které pro účastníka, v jehož neprospěch byla námitka promlčení uplatněna, znamená nevynutitelnost nároku. Nárok na náhradu škody se promlčí za tři roky ode dne, kdy se poškozený dozvěděl o škodě a o tom, kdo za ni odpovídá, a je-li podmínkou zrušení rozhodnutí, běží promlčecí doba ode dne doručení zrušovacího rozhodnutí.

⁵⁹ VOJTEK, Petr. *Odpovědnost za škodu při výkonu veřejné moci: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H.Beck, 2005. Beckovy texty zákonů s komentářem. s.177. ISBN 978-80-7179-644-2.

4. SROVNÁNÍ SE SLOVENSKOU PRÁVNÍ ÚPRAVOU

Právní úprava mimořádných opravných prostředků je upravena ve slovenském trestním řádu, tj. v zákoně č. 301/2005. Česká republika a Slovenská republika mají tři mimořádné opravné prostředky. V ČR jimi jsou dovolání, stížnost pro porušení zákona a obnova řízení. Na Slovensku známe tyto prostředky: zrušení pravomocného rozhodnutí v přípravném řízení, dovolání a obnovu řízení. Zrušení pravomocného rozhodnutí v přípravném řízení můžeme přirovnat k české úpravě, tj. k § 174a tr.ř. *Oprávnění nejvyššího státního zástupce*, což umožňuje rušení nezákonných rozhodnutí státních zástupců týkající se zastavení trestního stíhání nebo postoupení věci. U nás nalezneme tento postup mezi instituty přípravného řízení.

I na Slovensku proběhlo dosti změn díky legislativnímu procesu jako v ČR, tudíž došlo i k úpravě opravných prostředků – například byl zrušen institut mimořádného dovolání.

4.1 Legislativní úprava

Taktéž ve slovenském trestním řádě nalezneme v § 393 všeobecné ustanovení. *Ak sa skončilo trestné stíhanie vedené proti určitej osobe právoplatným rozsudkom, právoplatným trestným rozkazom alebo právoplatným uznesením možno v trestnom stíhaní tej istej osoby pre ten istý skutok len ak bola povolená obnova konania.* Je patrné, že na Slovensku je okruh rozhodnutí formulován obecněji od české právní úpravy, jelikož v českém trestním řádu jsou usnesení taxativně vyjmenována. Podmínky obnovy řízení jsou obsaženy v § 394, které se vesměs shodují, až na ustanovení obsažená v § 394 odst.4 podle kterého je důvodem pro povolení obnovy i rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva, na základě něhož rozhodnutím prokurátora nebo soudu, případně v řízení těmto rozhodnutí předcházejícím, byla porušena základní lidská práva nebo svobody obviněného, pokud negativní důsledky takového rozhodnutí není možné napravit jiným způsobem (např. podáním dovolání). Určitou paralelu nalezneme v zákoně č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, konkrétně § 119 násl. Rozhodoval-li Ústavní soud v trestní věci, v níž mezinárodní soud shledal, že zásahem orgánu veřejné moci bylo v rozporu s mezinárodní smlouvou porušeno lidské právo nebo základní svoboda, lze proti takovému rozhodnutí Ústavního soudu podat návrh na obnovu řízení za podmínek stanovených tímto zákonem. Tato obnova řízení je však omezena lhůtou 6 měsíců ode dne, kdy se vyhlášené rozhodnutí mezinárodního soudu podle příslušné mezinárodní smlouvy stane konečným.

Dále v § 395, ve kterém se uvádí, že obnova v neprospěch obviněného je vyloučena pouze v případě zániku trestnosti činu, pokud se na trest vztahuje amnestie prezidenta republiky a pokud obviněný zemřel nebo byl prohlášen za mrtvého (prohlášení za mrtvého v českém tr.ř. není uvedeno). V ČR nalezneme v § 279 navíc eventualitu b): „*uplynula lhůta v délce jedné poloviny promlčecí doby trestného činu, o kterém se vedlo trestní stíhání*“. Dle § 396 slovenského tr. por. návrh na povolení obnovy řízení mohou podat stejné osoby jako v ČR:⁶⁰

*Nemožno vylúčiť, že po právoplatnosti oslobodzujúceho rozsudku môžu vyjsť najavo nové skutočnosti alebo dôkazy, podľa ktorých by bol namieste pre obvineho priaznivejší dôvod oslobodenia než ten, ktorý je uvedený v rozsudku. Ak nie je vylúčené, aby obvinený podal odvolanie proti oslobodzujúcemu rozsudku a domáhal sa, aby bol oslobodený z iného, pre neho priaznivejšieho dôvodu, nie je dôvod na to, aby tak nebolo pri použití mimoriadneho opravného prostriedku, ako je obnova konania, keď to samé ustanovenie §394 nevylučuje.*⁶¹

Úprava zpětvzetí návrhu na povolení obnovy je totožná jak v českém, tak slovenském právním řádu, tudíž je možné ji učinit až do odebrání se soudu k závěrečné poradě. Zpětvzetí návrhu na obnovu řízení v případě splnění daných podmínek, předseda senátu soudu, který ve věci koná, vezme usnesením na vědomí. Takové rozhodnutí nebrání opětovnému podání návrhu na povolení obnovy řízení. „*Obvinený môže, ak vzal návrh na obnovu konania späť, návrh na obnovu podať znovu.*“⁶²

Státní zástupce (prokurátor) je oprávněný podat návrh na obnovu řízení jak v neprospěch, tak stejně tak v jeho prospěch. Slovenská právní úprava se však liší v případě, že návrh prokurátora může vzít zpět i nadřízený prokurátor. U ostatních oprávněných osob musí se zpětvzetím návrhu souhlasit obviněný. Co se týče příslušnosti soudu k rozhodnutí o obnově, je věcná a místní příslušnost slovenských soudů uvedena v § 397. Příslušný k rozhodnutí o obnově je ten soud, který rozhodoval ve věci v prvním stupni, případně soud, který by byl oprávněn rozhodovat o obžalobě. Neexistuje zde možnost, aby rozhodoval soud vyšší instance v případech, kdy věc spadá do působnosti krajského soudu, neboť pokud státní

⁶⁰ Srov. SEKVARD, Ondřej. Mimořádné opravné prostředky ve slovenském trestním řízení. *Trestněprávní revue*. 2006, č. 11, s. 324-335.

⁶¹ Srov. Komentár k zákonu č. 301/2005 Z.z., ASPI JU891, § 394 (srov. tam citované rozhodnutí č. R 23/1969 Sb. rozh. tr.).

⁶² *Idem*, § 396 (srov. tam citované rozhodnutí č. R 20/1966 Sb. rozh. tr.).

zástupce navrhne s odůvodněním, že vzhledem ke skutečnostem nebo důkazů, které vyšly najevo, jde o trestný čin náležející do příslušnosti krajského soudu, rozhodne tedy o návrhu na povolení obnovy krajský soud, přestože ve věci v prvním stupni rozhodoval okresní soud, jako je tomu v § 281 odst. 3 tr. por.. Na Slovensku takové trestné činy projednává pouze okresní soud, ovšem v sídle krajského soudu v obvodu tohoto krajského soudu. Odlišnost s českou úpravou je také v § 397 odst. 2 tr. por.: „*O návrhu na povolenie obnovy konania, ktoré sa skončilo právoplatným rozhodnutím súdu, rozhoduje iný samosudca alebo iný senát súdu, ktorý vo veci rozhodol v prvom stupni.*“ Ve slovenském komentáři nalezneme zcela logický argument, že důvodem této úpravy je prohloubení objektivitý řízení a odstranění případných pochybností v dalším řízení. Tento bod je inspirativní pro český trestní řád a mohl by být určitým návrhem *de lege ferenda* pro zákonodárce do budoucna. Touto problematikou se budu dále zabývat v kapitole následující.

Řízení o návrhu na povolení obnovy je upraveno v § 398 - § 402. Jedná se o zcela totožné právní úpravy. Jak v postupu předsedy senátu po podání návrhu na povolení obnovy řízení, tak použití zajišťovacích a důkazních prostředků, zatčení osoby a její vzetí do vazby. Předpokladem vzetí do vazby musí být kumulativně splněny tyto podmínky: 1) podání návrhu na povolení obnovy řízení v neprospěch obviněného 2) návrh státního zástupce (prokurátora) na vzetí obviněného do vazby 3) povaha nových skutečností a důkazů, které vyšly najevo 4) závažnost trestného činu 5) naléhavost vazebních důvodů. Slovenský i český soud návrh na povolení obnovy zamítne, pokud by byl návrh na povolení obnovy podán neoprávněnou osobou, směřuje-li pouze proti rozhodnutí nebo výroku, ohledně kterého obnova řízení přípustná není, je-li obnova vyloučena a také, pokud soud nezjistí důvod obnovy. Obě právní úpravy jsou v tomto bodě zcela totožné. V § 400 odst. 1 je upravený postup soudu, který po zjištění důvodnosti podaného návrhu na obnovu řízení zruší celé napadnuté rozhodnutí, anebo jeho část, ve které zjistil důvodnost návrhu. Ve výroku usnesení soud současně uvede, či zrušuje napadnuté rozhodnutí ve prospěch, anebo v neprospěch obviněného. Při rozhodování je soud v zásadě vázaný návrhem na obnovu (s výjimkou § 401). Z tohoto důvodu se v řízení o povolení návrhu na obnovu řízení neuplatňuje revizní princip. Celé rozhodnutí soud zruší v případě, pokud nově zjištěné skutečnosti a důkazy se týkaly celého napadnutého rozhodnutí a ty posoudil jako důvodné. Pokud návrh směřoval jen vůči části rozhodnutí a soud je posoudil jako důvodné, napadnuté rozhodnutí zruší jen v této části. Při zrušení, či jen části výroku o vine zruší soud celý výrok o trestu, případně také další na něj navazující výroky. V § 400 odst.2 je uvedeno, že postup podle tohoto odstavce se aplikuje v případě, pokud bylo

zrušeno některé pravomocné usnesení soudu anebo byl alespoň zčásti zrušení výrok pravomocného rozsudku soudu o vině, v důsledku čeho i další výroky, které na něj navazují, ztratili svůj podklad. Soud musí vždy v rozhodnutí o povolení obnovy řízení ve výroku přesně uvést, či napadnuté rozhodnutí ruší v celém rozsahu, nebo jen z části.⁶³ Logicky z věci vyplývá, že bez tohoto výroku soudu není možné v řízení po povolení obnovy pokračovat. V takovém případě pokračování v řízení brání překážka *rei iudicatae*. Věc se vrátí prokurátorovi do přípravného řízení zpravidla tehdy, kdy nové skutečnosti nebo důkazy nejsou dostatečné na náležité objasnění věci, ale je možné na jejich základě dospět k závěru, že napadnuté rozhodnutí nebylo vydané v souladu se zákonem.⁶⁴ V judikatuře zjistíme, že pokud soud po povolení obnovy řízení vrátí věc prokurátorovi na došetření a prokurátor se po došetření znovu rozhodne obviněného stíhat před soudem, musí na obviněného podat novou obžalobu, ve které musí přihlídnout na výsledek vykonaného došetření, nestačí tedy, aby prokurátor při opětovném předložení věci soudu vyhlásil, že trvá na původní obžalobě.⁶⁵ Též platí, že při povolení obnovy řízení je třeba vždy zrušit rozsudek soudu prvního stupně, proto není možné zrušit pouze rozsudek druhého stupně.⁶⁶ Neméně důležitá je skutečnost, že pokud soud povolí obnovu řízení a zruší výrok o vine podle §400 odst.1, musí vždy zrušit také výrok o trestě, který má ve výroku o vine svůj podklad, a to také tehdy, kdy jde o trest, který byl uložený v jiné trestní věci jako trest souhrnný. Přitom není rozhodující, který soud souhrnný trest uložil.⁶⁷

V § 401 tr. ř. se nachází ustanovení o uplatnění zásady *beneficium cohaesionis*, která se vztahuje na spoluobviněného nebo zúčastněnou osobu. O spoluobviněném, respektive zúčastněné osobě, se musí rozhodnout v té samé věci, tím samým rozsudkem. Soud zde rozhoduje usnesením, proti kterému je možná stížnost.

Ustanovení § 402 odst.1 tr. ř. uvádí, že soud o povolení návrhu na obnovu řízení rozhoduje ve veřejném zasedání, na kterém projedná skutečnosti, které byly předmětem původního řízení. V odst. 2 jsou upravené podmínky, při jejichž splnění je možno návrh na

⁶³ *Idem*, komentář k § 400.

⁶⁴ *Idem*, komentář k § 400, bod 11.

⁶⁵ *Idem*, komentář k § 400 (tam citované rozhodnutí č. R 38/1964 Sb. rozh. tr.).

⁶⁶ *Idem*, komentář k § 400 (tam citované rozhodnutí č. R 34/1970 Sb. rozh. tr.).

⁶⁷ *Idem*, komentář k § 400 (tam citované rozhodnutí č. R 31/1989 Sb. rozh. tr.).

povolení obnovy řízení odmítnout také v neveřejném zasedání. Takovýto postup přichází do úvahy pouze tehdy, pokud je z podaného návrhu zřejmé, že je nedůvodný, protože obsahuje stejné skutečnosti, pro které už byl v minulosti zamítnutý.⁶⁸ Opakovaným návrhem na obnovu řízení podle § 402 odst. 2 není návrh, který při opakovaných skutečnostech a důkazech obsahuje též takové skutečnosti a důkazy, které nebyly uplatněny v předešlém návrhu na obnovu řízení. Pokud by však nastala situace, kdy by význam v předešlém návrhu bezúspěšně uplatněných důkazů a skutečností pro uplatnění obnovy řízení nezměnil ani vzhledem na nové skutečnosti a důkazy, není třeba se s nimi zabývat na veřejném zasedání.⁶⁹ Ustanovení § 402 odst. 3 stanoví: „*Proti uzneseniu o návrhu na povolenie obnovy konania je prípustná sťažnosť, ktorá má odkladný účinok.*“

4.2 Příklady z judikatury

Ze slovenské judikatury jsem si vybrala dva případy, kdy rozhodoval Nejvyšší soud Slovenské republiky. V prvním případě šlo o stížnost odsouzeného doc.Ing.J.P., CSc. Proti usnesení specializovaného trestního soudu v Pezinku. Odsouzený podal stížnost z důvodu, že se samosoudce Specializovaného trestního soudu, JUDr. Truban nedostatečně obeznámil s jeho podnětem na obnovu řízení. Poukázal na skutečnost, že pokud by se samosoudce s podnětem odsouzeného řádně vypořádal, dospěl by k závěru, že tvrzení odsouzeného, které uvedl ve svém podnětu jsou objektivní, nebo založené na více nových relevantních skutečnostech a důkazech. Dále odsouzený poukázal též na skutečnost, že samosoudce nepovažoval právní rozborů renomovaných právníků za nové skutečnosti nebo důkazy, soudu dříve neznámé a uvedl, že pro důvodnost obnovy řízení nejsou relevantními. Doc.Ing.J.P., CSc. Byl uznán vinným ze zločinu přijímání úplatku na skutkovém základě, že v roce 2006 v prostorách Fakulty chemické a potravinářské technologie, nabídl studentce M.S., že ji vylepší známku ze zápočtu, pokud k němu večer přijde domů, otevřou si láhev vína a budou se “muchlovat” a v následujících dnech ji opakovaně upozornil, že ji vyhodí ze zápočtu, pokud vědomostně nevyhoví a že má za ním přijít do jeho kanceláře. V den kdy došlo k ústnímu zkoušení a studentka neprokázala své znalosti, ji odsouzený požádal o poskytnutí sexuálního rozptýlení na získání zápočtu, přičemž se M.S. vylekala a z kanceláře odešla, načež ji odsouzený doběhl a do výkazu o studiu na vysoké škole ji zapsal zápočet s hodnocením

⁶⁸ *Idem*, komentář k § 402.

⁶⁹ *Idem*, komentář k § 402, bod 4 (tam citované rozhodnutí č. R 16/1989 Sb. rozh. tr.).

dobře. Za to mu byl uložen trest podle § 329 odst.1 tr. zák. (přijímání úplatku) odnětí svobody ve výměře dva roky, přičemž výkon byl podmíněně odložený na zkušební dobu v trvání pěti let. Jak již jsem výše uvedla, platí, že předtím neznámým důkazem se rozumí především důkaz, který nebyl vykonaný v původním řízení, ale také důkaz v původním řízení sice vykonaný, ale s novým obsahem. V řízení o povolení obnovy nemůže soud přezkoumávat zákonnost postupu v původním řízení v tom směru, či se soud při rozhodování vyrovnal se všemi okolnostmi a obhajobou obviněného, či respektoval zásadu bezprostřednosti a ústnosti při dokazování apod. Nejvyšší soud Slovenské republiky dospěl k závěru, že skutečnosti, které ve své stížnosti uvádí odsouzený, nejsou skutečnostmi novými, které by mohly samy o sobě, anebo ve spojení s ostatními skutečnostmi přivodit změnu rozhodnutí. Soud zde má za to, že s námitkami odsouzeného, které uvádí ve své stížnosti se již v potřebné míře vypořádal Specializovaný trestní soud při prvním rozhodování o návrhu na povolení obnovy řízení. NS SR považuje rozhodnutí samosoude JUDr. Trubana za správné, s jeho závěry se plně ztotožnil a stížnost odsouzeného Doc.Ing.J.p., CSc. Shledal za nedůvodnou a zamítl ji.⁷⁰

V druhém případě šlo též o stížnost proti usnesení Krajského soudu v Banské Bystrici, kterým byl zamítnut návrh odsouzeného L.V. na povolení obnovy řízení. Odsouzený L.V. byl shledán vinným z § 219 odst.2 tr.zák. mu byl uložen úhrnný trest odnětí svobody v trvání 18 let a pro jeho výkon byl zařazen do III. nápravně-výchovné skupiny. Dále se měl totiž dopustit pokračování trestného činu krádeže podle § 247 odst.1 b), trestného činu nedovolovaného ozbrojování podle § 185 odst.1, trestného činu útoku na veřejného činitele podle § 155 odst.1 a), odst.2 a) tr. zák. Odsouzený L.V. ve svojí stížnosti uvedl, že nebyl doposud vykonaný vyšetřovací pokus se svědkyní H., či ho mohla vidět na místě činu, což on sám považuje za novou skutečnost a žádá, aby tato svědkyně kromě toho byla opět vyslechnuta v řízení o obnově. Dosud se krajský soud nezaobíral ani účinky zahlazení odsouzení v předešlé věci L.V., sp. zn. Nt 10/03 a nezohlednil ani skutečnost, že znalecký posudek z oboru psychiatrie byl vykonaný nezákonným způsobem a proto bude potřebné předvolat a vyslechnout příslušného znalce. Stejně tak bude zapotřebí vyslechnout znalce z oboru balistiky, jehož výpověď potvrdí, že verze policie byla vymyšlená, že je v ní časové vakuum a trestný čin útoku na veřejného činitele z jeho strany nebyl spáchaný. Jako další nový důkaz předložil svým podáním, které doručil NS, písemné prohlášení M.U., který se měl doznat k vraždě M.S. Žádal proto, aby NS zrušil napadené usnesení soudu prvního stupně a

⁷⁰ Viz. usnesení NS SR ze dne 19. 6. 2011, sp. zn. 3 Tost 30/2010.

přikázal mu ve věci znovu jednat a zároveň rozhodnout, aby rozhodl o jeho propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. NS došel k závěru, že rozhodnutí prvostupňového soudu bylo předčasné, tzn., že krajský soud rozhodl bez toho, aniž by byl náležitě zjištěný skutkový stav věci. Jelikož zde byla při rozhodování krajského soudu o povolení obnovy řízení absence důkazu, čímž je přiznání M.U. k vraždě M.S., nemohl tedy krajský soud objektivně tuto skutečnost posoudit. V novém řízení bude proto úlohou krajského soudu důsledně prověřit tvrzení odsouzeného, zvláště počítaje tzv. Prohlášení M.U. o tom, že to byl on, kdo se dopustil vraždy M.S. Až po doplnění dokazování v uvedených směrech, případně také těch dalších, které se pro rozhodnutí budou jevit jako potřebné, bude možné o návrhu odsouzeného na povolení obnovy řízení zákonně a spravedlivě rozhodnout. Proto se napadené usnesení zrušuje a krajskému soudu se ukládá, aby ve věci znovu konal a rozhodl.

5. NÁVRHY DE LEGE FERENDA

V tomto úseku mé práce bych se zejména zaměřila na nepředpojatost soudce rozhodujícího o povolení obnovy řízení a na obnovu řízení po rozsudku Evropského soudu pro lidská práva. Jak jsem výše uvedla, česká právní úprava se od slovenské liší v ustanovení § 397 odst. 2, tj. v tom, že o návrhu na povolení obnovy rozhoduje jiný soudce či jiný senát soudu, který ve věci rozhodl v prvním stupni. V českém trestním řádu tato právní úprava sice chybí, nicméně judikatura se touto problematikou zabývá. Ústavní soud konstatoval, že i v řízení o povolení obnovy je nutno respektovat zásadu *in dubio pro reo* a soudce, jenž rozhoduje o povolení obnovy řízení by měl k posouzení věci přistupovat nepředpojatě, tj. být otevřený tomu, že důkaz, který mu byl předložen, může dosavadní rozhodnutí zvrátit. Ústavní soud kritizuje současnou právní úpravu v tom směru, že dodává, že se mu nejeví jako nejvhodnější z hlediska zabezpečení nestrannosti a nepodjatosti soudce, protože předpokládá, že o povolení obnovy řízení rozhoduje stejný soud, ba stejný předseda senátu, který rozhodoval v původním řízení. Ústavní soud dává za příklad úpravu německou, kde soud nadřízený tomu, který rozhodoval v původním řízení v prvním stupni přikáže řízení o povolení obnovy jinému soudu ve svém obvodu, a teprve je-li obnova povolena, pokračuje v obnoveném řízení soud původní. Přesto se Ústavnímu soudu i v dané věci, z důvodů uvedených shora, Ústavní soud pokládá za vhodné, aby byla věc přikázána k rozhodnutí jinému senátu.⁷¹ Naproti tomu máme náleží Ústavního soudu, ve kterém řešil ústavní stížnost

⁷¹ Viz. náleží Ústavního soudu ze dne 24.2.2009, sp. zn. I. ÚS 2517/08.

stěžovatele, která směřuje proti rozhodnutím Okresního soudu v Karviné a Krajského soudu v Ostravě, respektive se domáhá jejich zrušení. Jako jeden z důvodů stěžovatel uvedl, že ve druhém stupni o stížnostech proti rozhodnutím o zamítnutí návrhu na povolení obnovy řízení rozhodoval vždy soudce, který byl členem senátu, jenž potvrdil odsuzující rozsudek. Stěžovatel proto pokládá tohoto soudce za podjatého. K této námitce Ústavní soud uvádí, že samotný fakt, že předseda krajského soudu rozhodoval o odvolání proti odsuzujícímu rozsudku, nemůže být důvodem pro vyloučení tohoto soudce z rozhodování o stížnosti proti rozhodnutí o zamítnutí návrhů na povolení obnovy řízení, trestní řád tento důvod vyloučení nestanovuje. Tudíž je tato námitka stěžovatele neopodstatněná jak v rovině obecného práva, tak i v rovině práva ústavního.⁷²

Pokud se vrátím k prvnímu případu, kde Ústavní soud ve svém nálezu preferuje, aby o návrhu na povolení obnovy řízení, rozhodl jiný samosoudce či jiný předseda soudu, který rozhodoval v původním řízení, lze zde namítat, že nestrannost soudce je neodmyslitelnou vlastností tohoto ústavního činitele a je základním předpokladem k výkonu takovéto veřejné funkce. Na podporu svého tvrzení uvádím judikát z roku 1919:

*Nového hlavního přeličení, k němuž došlo následkem obnovy řízení, zejména pak i následkem mimořádné obnovy trestního řízení, mohou súčasťníci se i ti soudcové, kteří spolupůsobili při dřívějším hlavním přeličení. Z odůvodnění vyplývá: že není zde závady a není důvodu obavy, že by nové přeličení před týmiž soudci odbýváno bylo. Není také příčiny měniti osoby soudců a pochybovati o jejich nepředpojatosti...*⁷³

Dále je zde fakt, že soudce, který již ve věci rozhodoval, má v dané věci nejlepší přehled a dokáže se rychleji v konkrétním případě zorientovat. Tudíž dalším argumentem je neefektivnost a neekonomičnost. Ale jak již Ústavní soud dovedl, je nutno respektovat zvýšenou citlivost veřejnosti na záruky řádného soudnictví.

Dalším bodem je obnova řízení po rozsudku Evropského soudu pro lidská práva. Je nutné podotknout, že slovenský trestní řád přímo uvádí jako jednu z podmínek obnovy řízení rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva, podle kterého rozhodnutí prokurátora či soudu anebo v řízení, které mu předcházelo, byly porušeny základní lidská práva nebo svobody obviněného, pokud negativní důsledky tohoto rozhodnutí není možné napravit jinak. Jak jsem

⁷² Viz. usnesení Ústavního soudu ze dne 15.4.2004, sp.zn. III.ÚS 62/04.

⁷³ Srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 22.7.1919, sp. zn. Kr I 335/19, Vážný 68/1919, sv. I-II, str. 94 (ASPI č. JUD20823CZ).

již v předešlé kapitole uvedla, určitou paralelu nalezneme v § 119 zákona č.182/1993 Sb., o Ústavním soudu. Tudíž není tento bod jako návrhem *de lege ferenda* jako takovým, nýbrž chci upozornit na chybějící ustanovení v českém trestním řádu. Jako příklad dokládám věc Melich a Beck proti České republice. Rozsudkem ze dne 29. 9. 1999 obvodní soud shledal stěžovatele vinnými ze spáchání trestného činu útoku na veřejného činitele a tímto jim byl uložen podmíněný trest odnětí svobody v trvání dvou měsíců. Druhý stěžovatel podal odvolání, v němž napadl nesprávné posouzení důkazů a též nerovnost při posuzování věrohodnosti svědků. 13. 3. 2000 se konalo veřejné zasedání u Městského soudu v Praze a po jeho skončení bylo odvolání druhého stěžovatele zamítnuto. Dne 16. 10. 2000 napadl druhý stěžovatel rozhodnutí ze dne 13. 3. 2000 ústavní stížností s poukazem na své právo na spravedlivý proces, zásadu *in dubio pro reo* zaručené článkem 6 odst.1 a 2 Úmluvy a presumpci nevinny. Dále uvedl, že orgány činné v trestním řízení vycházely z předem pojatého přesvědčení o jeho vině a je tudíž přesvědčen, že jediným cílem trestního řízení bylo dosáhnout jeho odsouzení a že policisté záměrně nezajistili další svědky, protože osoby přítomné v místě incidentu považovaly jejich zásah za nepřiměřený. Stěžovatel nakonec namítal, že svědci obhajoby byli považováni za nevěrohodné a že se městský soud nevypořádal s jeho námitkami. Dne 4. 10. 2001 Ústavní soud nálezem vyhověl ústavní stížnosti podané stěžovatelem a zrušil rozhodnutí obou soudů rozhodujících v předchozím řízení. Ústavní soud konstatoval, že závěry městského soudu nejsou přesvědčivé, že před zahájením řízení došlo k pochybením, tj. nezajištění svědků a že rozhodnutí vyšetřovatele nevyslechnout Z.Š. bylo v rozporu se zásadami trestního procesu, jelikož se rovnalo předběžné selekci důkazů. Navíc se soud nevypořádal s nevěrohodností výslechů svědků a nerespektoval zásadu volného hodnocení důkazů. Dále Ústavní soud uvádí, že důkazní nouzi nebo pouze mezery ve skutkovém základu věci nelze přičítat na vrub obžalovaných a že určitou skutkovou verzi nelze vzít za prokázanou tím, že pominou důkazy, které je nepodporují. Tudíž soud dospěl k závěru, že policisté nezajistili dostatek důkazů na to, aby mohl být skutkový stav popsán co možná nejpodrobněji včetně okolností svědčících ve prospěch stěžovatelů, a to navzdory k tomu, že se některé přítomné osoby nabídly jako svědci a právě touto skutečností bylo vyšetřování nutně ovlivněno. V souladu se zásadou *beneficio cohaesionis* byla napadená rozhodnutí zrušena taktéž ve vůči prvnímu stěžovateli a to i přesto, že sám ústavní stížnost nepodal. Ve dnech 13. 2. a 10. 4. 2002 se před obvodním soudem konala dvě hlavní líčení, při nichž byly provedeny nové důkazy. Vyslýchané osoby učinily ve většině stejnou výpověď jako dříve, nebo odkázaly na svou předchozí odpověď. Stěžovatel navíc dodal, že než jej policisté spoutali, použili proti němu několik chvatů. Dne 3. 6. 2002

obvodní soud vynesl druhý rozsudek, jímž shledal stěžovatele vinnými ze spáchání trestného činu útoku na veřejného činitele a odsoudil je k podmíněnému trestu odnětí svobody v trvání dvou měsíců. Stěžovatelé se odvolali a uvedli, že se obvodní soud neřídil závěry učiněnými Ústavním soudem v jeho nálezu a to ohledně pochybení, k nimž došlo před zahájením řízení a ohledně nevěrohodnosti svědků a nakonec napadli hodnocení důkazů. Dále stěžovatelé uvedli, že dva důkazy byly provedeny v rozporu se zákonem. Městský soud doplnil dokazování o výsledch I.D. provedený v jednacím síni v přítomnosti obhájce stěžovatelů, ale za nepřítomnosti samotných stěžovatelů. 18. 12. 2002 závěrem hlavního líčení městský soud zamítl odvolání stěžovatelů s odůvodněním, že považuje postup soudu prvního stupně za správný, který nedůvěřoval obžalovaným, jejichž výpovědi byly zčásti protichůdné. Městský soud však zkonstatoval, že ačkoli již nelze napravit pochybení, k nimž došlo před zahájením řízení a na které upozorňoval Ústavní soud, byly zajištěné důkazy podle soudu dostačující k vyslovení závěru o vině stěžovatelů. Dne 26. 3. 2003 podali stěžovatelé ústavní stížnost. Poukázali na článek 6 Úmluvy, na jehož základě stěžovatelé tvrdili, že trestní řízení jako celek nesplňovalo kritéria spravedlivého procesu a že soudy nerespektovaly zásady presumpce nevinu *in dubio pro reo*. Toliko pochybení ze strany soudů podle nich potvrzuje jejich tvrzení, že soudy jsou podjaté a že závěry soudů byly v extrémním rozporu se zjištěným skutkovým stavem. Rozhodnutím Ústavního soudu ze dne 25. 3. 2004 byla ústavní stížnost odmítnuta jako zjevně neopodstatněná. Ústavní soud zde konstatoval, že námitky stěžovatelů směřují zejména k soudně zjištěnému skutkovému stavu k provádění a hodnocení důkazů. Ústavní soud byl toho názoru, že řízení bylo vedeno řádně, rychle a v souladu s procesními pravidly. Konečně soud konstatoval, že námitky, které jsou obsaženy ve stížnosti jsou shodné s námitkami uvedenými v odvolání a odkázal na odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně a na odůvodnění rozhodnutí ze dne 18. 12. 2002.⁷⁴ Z důvodu závěru Ústavního soudu podali stěžovatelé dne 30. 9. 2004 stížnost k Evropskému soudu pro lidská práva na základě článku 34 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, která se týká individuální stížnosti.

Českou vládu zastupoval její zmocněnec, pan V.A.Schrom. Stěžovatelé připustili, že jim byl uložen poměrně nízký trest za spíše méně závažný trestný čin. Podle jejich názoru se řízení v podobných případech odehrává rutinním způsobem, kde je větší riziko svévole. Jsou přesvědčeni, že jejich věc si zaslouží zvláštní pozornost, neboť se v něj jedná o orgán činný v trestním řízení, tedy policisty. Uvedli, že v České republice se údajně policisté snaží

⁷⁴ Viz. rozsudek ELSP ze dne 24. 7. 2008 ve věci Melich a Beck proti České republice, stížnost č.35450/04.

vysvětlit svůj nesprávný postup a zakrýt zneužití pravomoci tím, že někoho obviní z napadení. V takovýchto případech jsou často jedinými důkazy protichůdné výpovědi zúčastněných osob, což si ze strany státních orgánů žádá zvláštní opatrnost. Tyto orgány by měly posuzovat důkazy pečlivě a se zřetelem k právům obhajoby, aby nenabádaly členy policejního sboru ke zneužívání pravomoci a neotřásly důvěrou občanů. Stěžovatelé nakonec svých četných tvrzení namítali nedostatečné odůvodnění druhého rozhodnutí Ústavního soudu. Uvedli, že Ústavní soud se pouze omezil na konstatování, že práva obhajoby porušena nebyla, aniž by vysvětlil, proč dospěl k odlišnému závěru než v rozhodnutí ze dne 4. 10. 2001 a aniž by skutečně posoudil tvrzení stěžovatelů. ESLP zdůraznil, že za takové situace, kdy nedošlo ke svévoli, není příslušný nahradit vnitrostátní soudy při interpretaci práva a při kvalifikaci skutkových okolností a důkazů. Soud totiž nemůže sám zkoumat skutkové okolnosti, které vedly vnitrostátní soud k tomu či onomu rozhodnutí, jelikož v takovémto případě by se sám povýšil na soud třetího či čtvrtého stupně a tím by překročil meze svého poslání. Dále konstatoval, že provádění důkazů se především řídí normami vnitrostátního práva a právě vnitrostátní soudy jsou kompetentní hodnotit nashromážděné důkazy a rozhodovat o případnosti důkazů navrhaných obžalovanými. V dané věci není na ESLP tím orgánem, který by se měl vyjadřovat k vině stěžovatelů či k tomu, zda vnitrostátní orgány správně zjistily skutkový stav a aplikovaly vnitrostátní právo. Jeho přezkum se proto zaměřil na tvrzení stěžovatelů, že jim orgány činné v trestním řízení nezajistily spravedlivý proces. V této souvislosti ESLP vnitrostátním orgánům vytkl, že ačkoliv Ústavní soud ve svém rozhodnutí z října 2001 zjistil procesní chyby, kterými bylo zejména nezajištění svědků policií, nevyplývaly z tohoto zjištění žádné konsekvence. Stejně tak nebyl vyvozen žádný důsledek z konstatování Ústavního soudu, podle něhož nedostatek důkazů či mezery ve skutkových zjištěních nemohou jít k tíži stěžovatelů. Stejně tak bylo Ústavnímu soudu vytčeno, že se nedostatečně vypořádal s námitkou stěžovatelů týkající se závěrů soudů o nevěrohodnosti svědků obhajoby, kde se Ústavní soud omezil pouze na konstatování, že soudy svůj závěr dostatečně odůvodnily. ESLP však označil rozhodnutí Ústavního soudu za paradoxní s odkazem na dřívější, tj. předchozí rozhodnutí Ústavního soudu, kde sám vytýkal nedostatečné odůvodnění závěrů obecných soudů o nevěrohodnosti svědků navržených obhajobou, které však soudy v následném řízení žádným relevantním způsobem nedoplnily. Konečně bylo vnitrostátním soudům vytýkáno, že dostačujícím způsobem nevysvětlily, proč v daném případě aplikovaly § 209 odst.1 trestního řádu, když svědek I.D. ani nemusel odůvodnit svou žádost o výslech v nepřítomnosti obžalovaných, a nereagování soudů k tvrzení stěžovatelů, že svědka nikterak nezastrašovali je zcela nekompatibilní se zásadami spravedlivosti a transparentnosti. Tento

postup vzbuzuje dojem, že soudci jednali na základě předem pojatého přesvědčení o vině obžalovaných. Na základě těchto závěrů ELSP dovedl, že výše uvedené okolnosti měly na práva obhajoby natolik omezující účinek, že došlo k porušení principu spravedlivého procesu zakotveného v článku 6 Úmluvy. Stěžovatelé nárokovali náhradu morální újmy a to každý ve výši 4000 € a náhradu nákladů řízení ve výši 3440 €. ELSP je toho názoru, že samotné konstatování porušení Úmluvy je pro stěžovatele dostatečnou satisfakcí a přitom vzal v potaz námitku vlády, že stěžovatelé mají na základě zákona č. 83/2004 Sb., kterým byl novelizován zákon o Ústavním soudu, možnost požádat o obnovu řízení před Ústavním soudem. Náhradu nákladů řízení stěžovatelům Evropský soud nepřiznal s tím, že tento požadavek řádně nedoložili.⁷⁵ Ústavní soud proto v obnoveném řízení bez ústního jednání poté, co účastníci souhlasili s upuštěním od ústního jednání, ústavní stížnosti zcela vyhověl, což znamená, že věc se vrací k novému projednání odvolání před odvolacím soudem. Bude úkolem odvolacího soudu, aby v novém řízení odvolání stěžovatelů proti rozsudku nalézacího soudu ze dne 3. 6. 2002 čj. 1 T 169/2001-218 posoudil takovým postupem, který by respektoval čl. 6 Úmluvy.⁷⁶

6. ZÁVĚR

Institut obnovy řízení zaujímá důležité místo v našem trestním řádu. Obnova řízení jakožto mimořádný opravný prostředek je jakousi garancí, že rozhodování orgánů činných v trestním řízení bude v souladu s požadavkem legality.

Při své práci jsem dospěla k závěru, že obnova řízení podle českého trestního řádu je poměrně dokonalým institutem, který nemá zásadnějších mezer. Již v úvodní části své diplomové práce jsem vymezila podstatu a účel mimořádných opravných prostředků. Díky metodě judikaturního rozboru jsem hlouběji porozuměla danému tématu a seznámila se s poměrně obsáhlou trestní judikaturou spjatou s obnovou řízení. Diplomová práce obsahuje i část věnovanou řízení po povolení obnovy a náhradě škody. Náhradu škody jsem do zpracování své práce zahrnula z důvodu, že jsem chtěla poukázat na jakousi paralelu s občanskoprávním řízením. Komparatistickou metodou jsem se snažila nalézt nuance mezi slovenskou právní úpravou a českou. Určitou rozdílnost jsem vyzorovala v tom, že česká právní úprava se od slovenské liší tím, že o návrhu na povolení obnovy rozhoduje jiný soudce

⁷⁵ Viz. rozsudek ELSP ze dne 24.7.2008 ve věci Melich a Beck proti České republice, stížnost č. 35450/04.

⁷⁶ Srov. usnesení pléna Ústavního soudu ze dne 28. 7. 2009, sp. zn. Pl.ÚS 1/09.

či jiný senát soudu, který ve věci rozhodl v prvním stupni. V českém trestním řádu tato právní úprava sice chybí, nicméně judikatura se touto problematikou zabývá. Tento bod jsem zařadila též jako návrh *de lege ferenda*. V nálezů Ústavního soudu nalézáme kritiku současné právní úpravy, k níž Ústavní soud dodává, že se mu nejví jako nevhodnější z hlediska zabezpečení nestrannosti a nepodjatosti soudce, protože předpokládá, že o povolení obnovy řízení rozhoduje stejný soud, ba stejný předseda senátu, který rozhodoval v původním řízení. Nutno přiznat, že nejsem s tímto stanoviskem Ústavního soudu zcela ztotožněna. Nejsem tudíž zastáncem názoru, že soudce, který rozhodoval ve věci v původním řízení, jedná na základě předem pojatého přesvědčení o vině navrhovatele. Další důvod shledávám v hospodárnosti a efektivnosti řízení. Ale jak již bylo v mé práci zmíněno stojí na druhé straně neméně důležitá záruka řádného soudnictví a zvýšená citlivost veřejnosti v otázce transparentní, nestranné a spravedlivé justice.

Podle statistických údajů od Ministerstva spravedlnosti jsou návrhy na povolení obnovy podávány poměrně, vezmeme-li v potaz počet obyvatel ČR, celkový nápad trestních věcí a jejich rychlost vyřízení.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Rozhodnutí soudů a jiné justiční zdroje

nález ÚS ze dne 26. 8. 2010, sp. zn. III. ÚS 608/10	43
nález Ústavního soudu ze dne 10. 3. 2005 sp. zn. III. ÚS 303/04.....	38
nález Ústavního soudu ze dne 19. 1. 2005, sp. zn. I. ÚS 641/04	52
nález Ústavního soudu ze dne 24.2.2009, sp. zn. I. ÚS 2517/08	12, 61
nález Ústavního soudu ze dne 25. 11. 2000, sp. zn. III. ÚS 95/99.....	22
nález Ústavního soudu ze dne 30.7.2000, sp. zn. II. ÚS 2445/08.....	23
nález Ústavního soudu ze dne 4. 3. 2010, sp. zn. III. ÚS 389/09.....	37
nález Ústavního soudu ze dne 4. 3. 2010, sp. zn. III. ÚS 389/09.....	38
nález Ústavního soudu ze dne 5. 1. 2006 sp. zn. III. ÚS 457/05.....	38
rozhodnutí Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 31. 10. 2001, sp. zn. 3 To 833/2001 (ASPI č. JUD23165CZ)	38
rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 22.7.1919, sp. zn. Kr I 335/19, Vážný 68/1919, sv. I-II, str. 94 (ASPI č. JUD20823CZ)	62
rozhodnutí NS ČR ze dne 18. 1. 1991, sp. zn. 7 Tr 63/90 (ASPI č. JUD3647CZ).....	30
rozhodnutí NS ČR ze dne 18. 10. 1972, sp. zn. 5 Tz 21/72 (ASPI č. JUD1539CZ).....	39
rozhodnutí NS ČR ze dne 21. 10. 1988, sp. zn. 4 Tz 35/88	41
rozhodnutí NS ČR ze dne 29. 9. 1999, sp. zn. 4 Tz 146/99 (ASPI č. JUD14326CZ).....	21
rozhodnutí NS ČR ze dne 30. 11. 1999, sp. zn. 4 Tz 176/ 99.....	48
rozhodnutí NS ČR ze dne 4. 2. 1991, sp. zn. 6 To 2/91.....	43
rozhodnutí NS ČR ze dne 7. 10. 1998, sp. zn. 5 Tz 115/98 (ASPI č. JUD12301CZ).....	39
rozhodnutí NS ČSR ze dne 25. 1. 1979, sp. zn. 5 Tz 2/79.....	15
rozhodnutí NS SSR ze dne 24. 8. 1987, sp. zn. 2 To 39/87 (ASPI č. JUD3286CZ).....	38
rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 15. 4. 2004, sp. zn. IV. ÚS 178/03	20
rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci ze dne 23. 7. 2002, sp. zn. 4 T 137/2002 (ASPI č. JUD23383CZ)	29
rozsudek ELSP ze dne 24.7.2008 ve věci Melich a Beck proti České republice, stížnost č. 35450/04.....	66
rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci ze dne 15. 8. 1997, sp. zn. 31 To 419/97	47
rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. 3. 2002, sp. zn. 4 Tz 13/2002.....	41
rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 10. 1981, sp. zn. 4 Tz 31/81.....	41
rozsudek NS ČR ze dne 19. 4. 2004, sp. zn. 4 Tz 10/2004	20
rozsudek NS ČR ze dne 27.4., sp. zn. 7 Tz 82/2000	17
<i>Souhrnný rejstřík ke sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek 1962-1992: k rozhodnutím a stanoviskům ve věcech trestních.</i> Nejvyšší soud: Kodex, 1994	14
stanovisko Nejvyšší státní zástupkyně poř. č. 5/2004. <i>Stanovisko ke sjednocení výkladu zákonů a jiných právních předpisů k postupu při opravě údajů o totožnosti obviněného v trestním řízení</i>	15
stanovisko NS SSR ze dne 24. 3. 1971, sp. zn. Tpjf 21/71 (ASPI č. JUD1368CZ)	30
stanovisko trestního kolegia NS ČR sp. zn. Tpjf 21/71 publikované pod R 2/ 77.....	49
stanovisko trestního kolegia NS ČR ze dne 22.1.1991, sp. zn. Tpj 89/90	44
usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 28. 7. 1999, sp. zn. 3 To 428/99 (ASPI č. JUD14353CZ)	28
usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 5. 1. 1995 , sp. zn. 4 To 968/94. 16	

usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 21. 3. 2000, sp. zn. 4 To 250/2000	32
usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 3. 9. 2002, sp. zn. 3 Tdo 438/2002	39
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2002, sp. zn. 11 Td 77/2002	35
usnesení NS ČR ze dne 21.12.2000, sp. zn. 4 Tz 255/2000	18
usnesení NS ČR ze dne 7. 11. 2001, sp. zn. 5 Tvo 160/2001	46
usnesení NS ČR ze dne 9. 3. 2004, sp. zn. 4 Tz 224/2003	13
usnesení NS SR ze dne 19. 6. 2011, sp. zn. 3 Tost 30/2010	60
usnesení Obvodního soudu pro Prahu 3 ze dne 25. 11. 1998, sp. zn. Nt 103/98	20
usnesení pléna Ústavního soudu ze dne 28. 7. 2009, sp. zn. Pl.ÚS 1/09	66
usnesení Ústavního soudu ze dne 1. 3. 2004, sp. zn. IV. ÚS 792/02	25
usnesení Ústavního soudu ze dne 26. 11. 2002, sp. zn. II. ÚS 535/02	24
usnesení Ústavního soudu ze dne 28. 2. 1995, sp. zn. I. ÚS 97/94	45
usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 6. 4. 2004 sp. zn. 1 Ntd 9/2004	34
usnesení ze dne 26.2.2004, sp.zn. 4 Tz 30/2004	20

Knížní publikace

BUREŠ, J., DRÁPAL, L., KRČMÁŘ, Z. <i>Občanský soudní řád I.díl</i> . 7. vyd. Praha: C.H.Beck, 2006. Beckova edice komentované zákony.	49
CÍSAŘOVÁ, D., FENYK, J., GRIVNA, T. <i>Trestní právo procesní</i> . 4., Praha: Linde Praha, a.s., 2006	24
JELÍNEK, Jiří. <i>Trestní právo procesní: po novele trestního řádu účinné od 1.1.2004</i> . 3. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2003	16
Komentár k zákonu č. 301/2005 Z.z., ASPI JU891	56
NOVOTNÝ, F., SOUČEK, J. <i>Trestní právo procesní</i> . Plzeň: Aleš Čeněk, 2009	6
RŮŽEK, Antonín a kol. <i>Trestní řád: komentář</i> . Praha: Orbis, 1975	23
RŮŽEK, Antonín. <i>Trestní právo procesní</i> . Praha: Karolinum, 1997	9
ŠÁMAL, Pavel a kol. <i>Trestní řád Díl II</i> . 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2008. 2 sv. Beckova edice Komentované zákony	30
ŠÁMAL, Pavel. <i>Opravné prostředky v trestním řízení: stížnost pro porušení zákona, obnova řízení</i> . Praha: C.H.Beck, 1999	passim
VOJTEK, Petr. <i>Odpovědnost za škodu při výkonu veřejné moci: komentář</i> . 2. vyd. Praha: C.H.Beck, 2005. Beckovy texty zákonů s komentářem	51, 53

Články a jiná periodika

JELÍNEK, Jiří. O obnově trestního řízení. <i>Právo a zákonnost</i> . 1991, č. 3, s. 167.	43
SEKVARD, Ondřej. Mimořádné opravné prostředky ve slovenském trestním řízení. <i>Trestněprávní revue</i> . 2006, č. 11	56
SOTOLÁŘ, A., ŠÁMAL, P., SOVÁK, Z. K řízení o opravných prostředcích v trestních věcech. <i>Právní rozhledy</i> . 1997	7

SEZNAM ZKRATEK

ASPI	Automatizovaný systém právních informací
ESLP	Evropský soud pro lidská práva
NS	Nejvyšší soud České republiky
OSPOD	orgán sociálně-právní ochrany dětí
tr. por.	zákon 301/2005 Z.z., o trestnom konaní (trestný poriadok), ve znění platném ve Slovenské republice (po novele zákonem č. 331/2011 Z.z.)
tr. ř.	zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v platném znění
tr. zák.	zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, v posledním platném znění
Úmluva	Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, vyhlášená pod č. 209/1992 Sb.
ÚS	Ústavní soud České republiky
ZLPS	Listina základních práv a svobod vyhlášená ústavním zákonem č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.

PŘÍLOHA
Statistický přehled

Rok	Dle počtu věcí / dle počtu osob								
	Podaných návrhů			Povoleno			Zamítnuto		
	OS	KS	Celkem	OS	KS	Celkem	OS	KS	Celkem
2009	591	59	650	234	1	235	187	28	215
	630	58	688	208	1	209	179	28	207
2010	605	116	721	208	0	208	323	74	397
	627	139	766	187	0	187	311	85	396
2011 (do 30.6.)	245	46	291	99	0	99	129	39	168
	244	46	190	83	0	83	124	39	163

CIZOJAZYČNÉ RESUMÉ

The institute of retrial occupies an important place in our criminal procedure. Retrial, i.e. a new proceeding, as an extraordinary remedy is a guarantee that the criminal authorities' ultimate decisions comply with the principle of legality. The other extraordinary remedies in the Czech criminal procedure are complaint for breach of law and extraordinary appeal. In my view, the design of the retrial mechanism within the Czech Criminal Code is satisfactory, has no major shortcomings and does not require major legislative improvements. A retrial makes it possible to cure defects in assessment of factual matters in a particular case with the aim of a modification of the original – contested – decision. Retrial is not a review mechanism – neither legality nor the reasoning behind the original decision is reviewed. Retrial can be requested only in respect of a specified set of final decisions of the court or of the prosecutor, more particularly a convicting or acquitting judgment, penal order, dismissal or suspension of criminal proceedings, approval of a plea bargain and a decision to transfer the case to other – non-criminal authorities. A retrial can be based only on facts or evidence previously unknown to the court, which could, independently or in combination with other facts or evidence, justify a different decision about guilt, about a claim for damages, or about the sentence, if the original sentence appears, in the light of new evidence, in clear conflict with its purpose. Only specified parties may request retrial – against the accused only the prosecutor, in his favor himself and those authorized to file an appeal in his favor. This shows that neither a victim nor the owner of assets subject to the proceedings may request retrial. The law thereby clarifies that a retrial must always relate to the person of the accused. The procedure remains subject to free disposition by the party requesting, who may withdraw the request at its will. Withdrawal of a request for retrial does not preclude a later request. However, the court must always decide about a request. A retrial in favor of the accused is not limited in time and can be ordered even in case of his death. A retrial against the accused is excluded in certain cases stipulated by law. The request for a retrial is heard either by the first instance court, by the regional court or by the court competent to hear the case on the facts submitted for retrial. The Slovak regulation of a retrial is very similar to the Czech provisions. The key difference is the fact that the request for a retrial must be always heard by another judge or another panel of the court that issued the contested decision. Such a rule is missing in the Czech legislation, but the case law deals with this issue.